

Mirza Fazlić
10.07.2020

FILOZOFSKI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU

KOMISIJA ZA IZBOR U ZVANJE REDOVNOG PROFESORA
ZA OBLAST DRUŠTVENE NAUKE, GRANE PEDAGOŠKA PSIHOLOGIJA I OPĆA
PSIHOLOGIJA NA ODSJEKU ZA PEDAGOGIJU

Sarajevo, 03.07.2020.

VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA UNIVERZITETA U SARAJEVU

Predmet: Izvještaj s prijedlogom za izbor u zvanje **REDOVNI PROFESOR** za PODRUČJE (OBLAST): *DRUŠTVENE NAUKE*, POLJE: *ODGOJNE NAUKE*, GRANA: *PEDAGOŠKA PSIHOLOGIJA* (predmeti: *Pedagoška psihologija 1, 2, 3 i 4*), i PODRUČJE (OBLAST): *DRUŠTVENE NAUKE*, POLJE: *PSIHOLOGIJA*, GRANA: *OPĆA PSIHOLOGIJA* (predmeti: *Opća psihologija 1 i 2*) na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu.

Odlukom Vijeća Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu broj 02-01/246 od 22.06.2020. za pripremanje prijedloga za izbor u zvanje **REDOVNI PROFESOR** za PODRUČJE (OBLAST): *DRUŠTVENE NAUKE*, POLJE: *ODGOJNE NAUKE*, GRANA: *PEDAGOŠKA PSIHOLOGIJA* (predmeti: *Pedagoška psihologija 1, 2, 3 i 4*), i PODRUČJE (OBLAST): *DRUŠTVENE NAUKE*, POLJE: *PSIHOLOGIJA*, GRANA: *OPĆA PSIHOLOGIJA* (predmeti: *Opća psihologija 1 i 2*) na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, imenovana je komisija (u daljem tekstu Komisija) u sastavu:

1. DR. ISMET DIZDAREVIĆ, doktor psiholoških nauka, profesor emeritus Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu na predmetu *Opća psihologija II*, predsjednik,

2. DR. NERMIN ĐAPO, doktor psiholoških nauka, redovni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, na naučnim oblastima *kognitivna psihologija* (predmeti: *Kognitivna psihologija 1 i 2, IP Psihologija nadarenosti*), *psihološka metodologija* (predmeti: *Statistika u psihologiji 1 i 2*), član,

3. DDR. LIDIJA PEHAR, doktor pedagoških i doktor psiholoških nauka, redovni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, za predmete *Predškolska pedagogija* i *Specijalna pedagogija*, član.

Na konkurs objavljen u dnevnom listu „Oslobođenje“, na WEB stranici Univerziteta u Sarajevu i Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu dana 23. 05. 2020. godine, a zaključenog dana 06. 06. 2020. godine, blagovremeno i uz potpunu dokumentaciju prijavio se jedan kandidat, **AMIR PUŠINA, doktor psiholoških nauka.**

Nakon temeljitog uvida u dostavljenu dokumentaciju, Komisija ima čast Vijeću Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu o prijavljenom kandidatu podnijeti sljedeći

IZVJEŠTAJ

1. Biografski podaci o kandidatu

Amir Pušina gdje je završio osnovnu i srednju Medicinsku školu. Na Odsjek za pedagogiju i psihologiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu upisao se 1977/78. akademske godine. Na istom odsjeku 1981. godine je diplomirao na temu "*Preferencija vaspitnih postupaka učenika različite strukture i dinamike ličnosti*" pod mentorstvom prof.dr. Radivoja Kvašćeva i stekao stručno zvanje profesora pedagogije i psihologije. Na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta, 2000. godine je uz mentora prof.dr. Ejuba Čehića i profesore dr. Ismeta Dizdarevića i dr. Nedjeljku Gajanović, magistrirao na temu "*Kognitivni stilovi u svjetlu učenja Roberta J. Sternberga*" i stekao naučni stepen magistra psiholoških nauka. Kandidat je na istom odsjeku Filozofskog fakulteta u Sarajevu 30.06.2009. odbranio doktorsku disertaciju na temu "*Stilovi mišljenja: studija validnosti teorije mentalnog samo-upravljanja*" pod mentorstvom prof.dr. Nedjeljke Gajanović i prof.dr. Ismeta Dizdarevića te stekao naučni stepen doktora psiholoških nauka. Podaci o toku školovanja, kretanju u službi, stručnom i naučno istraživačkom radu i usavršavanju te stručnim i naučnim priznanjima, radi preglednosti predstavljeni su tabelarno.

Tok školovanja

Period	2001 - 2009.
Naziv dodijeljene kvalifikacije	Doktorat u području društvenih nauka, polje psiholoških nauka
Naziv obrazovne institucije	Univerzitet u Sarajevu, Filozofski fakultet, Odsjek za psihologiju
Zvanje	Dr. Sci. /Ph.D., doktor psiholoških nauka
Period	1995 - 2000.
Naziv dodijeljene kvalifikacije	Magisterij u području društvenih nauka, polje psiholoških nauka
Naziv obrazovne institucije	Univerzitet u Sarajevu, Filozofski fakultet, Odsjek za psihologiju

Zvanje	Mr. Sci./ M.A., magistar psiholoških nauka
Period	1977 - 1981.
Naziv dodijeljene kvalifikacije	Diplomski studij u oblasti pedagogije i psihologije
Naziv obrazovne institucije	Univerzitet u Sarajevu, Filozofski fakultet, Odsjek za pedagogiju i psihologiju
Zvanje	Profesor pedagogije i psihologije

Kretanje u službi

Datumi (od - do)	2014 - 2020.
Zanimanje i radno mjesto	Univerzitetski nastavnik, vanredni profesor u području društvenih nauka - psihologije i pedagogije
Područje rada	Društvene nauke, polje: psihologija, pedagogija; grane: opća psihologija, pedagoška psihologija, profesionalna orijentacija, statistika
Naziv i adresa poslodavca	Filozofski fakultet u Sarajevu, Franje Račkog 1, 71000 Sarajevo
Datumi (od - do)	2017 - 2020.
Zanimanje i radno mjesto	Univerzitetski nastavnik, vanredni profesor u području društvenih nauka - psihologije: doktorski studij Teorije i istraživanja kreativnog odgoja i obrazovanja
Područje rada	Nastavni i naučno-istraživački proces i saradnja sa kandidatima
Naziv i adresa poslodavca	Filozofski fakultet u Sarajevu, Franje Račkog 1, 71000 Sarajevo
Datumi (od - do)	2014 - 2016.
Zanimanje i radno mjesto	Voditelj odsjeka za Pedagogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu
Područje rada	Nastavni i naučno-istraživački proces i saradnja sa kandidatima
Naziv i adresa poslodavca	Filozofski fakultet u Sarajevu, Franje Račkog 1, 71000 Sarajevo
Datumi (od - do)	2011 - 2014.
Zanimanje i radno mjesto	Univerzitetski nastavnik, docent u području društvenih nauka - psihologije
Područje rada	Društvene nauke, polje: psihologija, grane: pedagoška psihologija, psihološko savjetovanje
Naziv i adresa poslodavca	International Burch University, Francuske revolucije bb, 71210 Ilidža
Datumi (od - do)	2010 -2020.
Zanimanje i radno mjesto	Univerzitetski nastavnik (docent i vanredni profesor) u području društvenih nauka - psihologije i pedagogije

Područje rada	Društvene nauke, polje: psihologija, pedagogija; grane: psihologija, pedagogija
Naziv i adresa poslodavca	Muzička akademija u Sarajevu, Josipa Štadlera 1, 71 000 Sarajevo
Datumi (od - do)	2010 - 2012.
Zanimanje i radno mjesto	Univerzitetski nastavnik, docent u području društvenih nauka - psihologije
Područje rada	Društvene nauke, polje: psihologija, grane: edukacijska psihologija
Naziv i adresa poslodavca	Filozofski fakultet u Sarajevu, Franje Račkog 1, 71000 Sarajevo (Odsjek za psihologiju)
Datumi (od - do)	2009 - 2014.
Zanimanje i radno mjesto	Univerzitetski nastavnik, docent u području društvenih nauka - psihologije i pedagogije
Područje rada	Društvene nauke, polje: psihologija, pedagogija; grane: opća psihologija, pedagoška psihologija, profesionalna orijentacija, pedagogija, statistika
Naziv i adresa poslodavca	Filozofski fakultet u Sarajevu, Franje Račkog 1, 71000 Sarajevo
Datumi (od - do)	2009 - 2011.
Zanimanje i radno mjesto	Voditelj programa pedagoškog obrazovanja nastavnika
Područje rada	Nastavni proces na kolegijima Pedagogija, Psihologija, Didaktika i Metodika
Naziv i adresa poslodavca	Filozofski fakultet u Sarajevu, Franje Račkog 1, 71000 Sarajevo
Datumi (od - do)	2005 - 2005.
Zanimanje i radno mjesto	istraživač-stažist
Područje rada	Ljudska inteligencija i kreativnost
Naziv i adresa poslodavca	PACE Center, Yale University, New Haven, CT 06520, USA
Datumi (od - do)	2005 - 2012.
Zanimanje i radno mjesto	Saradnik - viši asistent u području društvenih nauka - psihologije i pedagogije
Područje rada	Društvene nauke, polje: psihologija, pedagogija; grane: psihologija, didaktika, metodika
Naziv i adresa poslodavca	Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Čemerlina 54, 71 000, Sarajevo
Datumi (od - do)	2004 - 2005.
Zanimanje i radno mjesto	Saradnik - viši asistent u području društvenih nauka - psihologije
Područje rada	Društvene nauke, polje: psihologija, grane: edukacijska psihologija
Naziv i adresa poslodavca	Florida International University, 11200 SW 8th St, Miami, FL 33199
Datumi (od - do)	2001 – 2009.
Zanimanje i radno mjesto	Saradnik u nastavi, viši asistent u području društvenih nauka - psihologije i pedagogije

Područje rada	Društvene nauke, polje: psihologija, pedagogija; grane: opća psihologija, pedagoška psihologija, didaktika, profesionalna orijentacija, pedagogija
Naziv i adresa poslodavca	Filozofski fakultet u Sarajevu, Franje Račkog 1, 71000 Sarajevo
Datumi (od - do)	2001 - 2007.
Zanimanje i radno mjesto	Saradnik u nastavi, viši asistent u području društvenih nauka - pedagogije
Područje rada	Društvene nauke, polje: pedagogija; grane didaktika, metodika, pedagoška informatika
Naziv i adresa poslodavca	Univerzitet „Džemal Bijedić“ u Mostaru, Univerzitetski kampus, Mostar 88104
Datumi (od - do)	2001 -2003.
Zanimanje i radno mjesto	Predavač u području društvenih nauka - psihologije
Područje rada	Društvene nauke, polje: psihologija; grane: psihologija
Naziv i adresa poslodavca	Pedagoška akademija u Zenici (sada Filozofski fakultet) Zmaja od Bosne 56, 72000 Zenica
Datumi (od - do)	1995 - 2020.
Zanimanje i radno mjesto	Saradnik i nastavnik u području društvenih nauka - psihologije na programu pedagoškog obrazovanja nastavnika
Područje rada	Društvene nauke, polje: psihologija
Naziv i adresa poslodavca	Filozofski fakultet u Sarajevu, Franje Račkog 1, 71000 Sarajevo
Datumi (od - do)	1995 – 2001.
Zanimanje i radno mjesto	saradnik u nastavi, asistent
Područje rada	Društvene nauke, polje: psihologija, pedagogija; grane: opća psihologija, pedagoška psihologija, didaktika, metodika nastavnog rada, profesionalna orijentacija
Naziv i adresa poslodavca	Filozofski fakultet u Sarajevu, Franje Račkog 1, 71000 Sarajevo

Stručni i naučno istraživački rad/ usavršavanje

Period	29.12.2019.-05.01.2020.
Naziv usavršavanja	Shenmo International Abacus Mental Math for New Teachers
Naziv obrazovne institucije	Shenmo Education Inc. Republika Kina
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat
Period	29-31.08.2019.
Naziv usavršavanja	6th WORLD CONFERENCE on PSYCHOLOGY SCIENCES

Naziv obrazovne institucije	TAEG The Academic Events Group
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat
Period	16-17.04. 2019.
Naziv usavršavanja	Konferencija „Povezuj se, Stvaraj, Razmjenjaj, Razvijaj se...za Sutra - BiH obrazovanje i ekonomija za 21. vijek“
Naziv obrazovne institucije	Save the Children in North-West Balkans
Dodijeljena kvalifikacija	Potvrda o učešću
Period	11-13.04.2019.
Naziv usavršavanja	ŠESTI KONGRES PSIHOLOGA BOSNE I HERCEGOVINE
Naziv obrazovne institucije	Savez društava psihologa BiH
Dodijeljena kvalifikacija	Potvrda o učešću
Period	05 - 06.10.2018.
Naziv usavršavanja	2. Međunarodna znanstveno-stručna konferencija „Ka novim iskoracima u odgoju i obrazovanju“
Naziv obrazovne institucije	Odsjek za pedagogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat
Period	19-21.04.2018.
Naziv usavršavanja	Naučno-stručni skup PETI SARAJEVSKI DANI PSIHOLOGIJE
Naziv obrazovne institucije	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za psihologiju
Dodijeljena kvalifikacija	Potvrda o učešću
Period	02-04.03.2017.
Naziv usavršavanja	PETI KONGRES PSIHOLOGA BOSNE I HERCEGOVINE SA MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM
Naziv obrazovne institucije	Savez društava psihologa BiH
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat
Period	31.05 .2016.
Naziv usavršavanja	„PEDAGOŠKO OBRAZOVANJE NASTAVNIKA - stanje i perspektive“
Naziv obrazovne institucije	AKADEMIJA NAUKA I UMJETNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE
Dodijeljena kvalifikacija	Prezenter, učesnik u raspravi
Period	21-23.04.2016.
Naziv usavršavanja	Naučno-stručni skup ČETVRTI SARAJEVSKI DANI PSIHOLOGIJE

Naziv obrazovne institucije	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za psihologiju
Dodijeljena kvalifikacija	Potvrda o učešću
Period	07-09.05.2014.
Naziv usavršavanja	5th International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics
Naziv obrazovne institucije	International Burch University
Dodijeljena kvalifikacija	Scientific Committee, certifikat
Period	01-03.05.2014.
Naziv usavršavanja	5th World Conference on Psychology, Counseling & Guidance
Naziv obrazovne institucije	Academic World Education and Research Center
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat za usmeno izlaganje
Period	25-26.04.2014.
Naziv usavršavanja	Treći sarajevski dani psihologije
Naziv obrazovne institucije	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za psihologiju
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat za usmeno izlaganje
Period	27-29.10.2013.
Naziv usavršavanja	4th World Conference on Learning, Teaching & Educational Leadership
Naziv obrazovne institucije	Academic World Education and Research Center
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat za usmeno izlaganje
Period	11-12.10.2013.
Naziv usavršavanja	Znanstveno-stručna međunarodna konferencija „Ka novim iskoracima u odgoju i obrazovanju“
Naziv obrazovne institucije	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat za učešće i doprinos
Period	14. – 18.06.2010.
Naziv usavršavanja	XIV svjetski kongres o komparativnom obrazovanju
Naziv obrazovne institucije	World Council of Comparative Education Societies, Bogazici University - Istanbul
Dodijeljena kvalifikacija	Učesnik, prezenter
Period	04. – 05.12.2009.
Naziv usavršavanja	Sarajevski dani psihologije

Naziv obrazovne institucije	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za psihologiju
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat
Period	03. – 07.09.2007.
Naziv usavršavanja	XIII svjetski kongres o komparativnom obrazovanju
Naziv obrazovne institucije	World Council of Comparative Education Societies, Filozofski fakultet - Sarajevo
Dodijeljena kvalifikacija	Učesnik, prezenter
Period	23. – 24.02.2007.
Naziv usavršavanja	Reforma visokog obrazovanja – implementacija Bolonjskog procesa
Naziv obrazovne institucije	Univerzitet u Sarajevu
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat
Period	Septembar 2006. – novembar 2007.
Naziv usavršavanja	Faculty Development Grant Program
Naziv obrazovne institucije	University of Alberta International, E-net Centar
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat
Period	09.12.2006.
Naziv usavršavanja	Nenasilno rješavanje konflikata
Naziv obrazovne institucije	Udruženje pedagoga Kantona Sarajevo
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat
Period	19. – 28.05.2006.
Naziv usavršavanja	Nordic Mediation Programme
Naziv obrazovne institucije	Nordic Forum for Mediation and Conflict Management
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat
Period	24. – 25.03.2006.
Naziv usavršavanja	Training Writing Project Proposals
Naziv obrazovne institucije	American Councils for International Education
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat
Period	August 2004. – juli 2005.

Naziv usavršavanja	Junior Faculty Development Program - Psychology
Naziv obrazovne institucije	Florida International University, Yale University, USA
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat
Period	Juni 2005.
Naziv usavršavanja	Teching for Successful Intelligence
Naziv obrazovne institucije	PACE Center, Yale University
Dodijeljena kvalifikacija	Učesnik
Period	April 2005.
Naziv usavršavanja	Konferenciju o naučnom istraživanju
Naziv obrazovne institucije	Florida International University, College of Education
Dodijeljena kvalifikacija	Učesnik
Period	03. – 07.01.2005.
Naziv usavršavanja	Treća internacionalna konferencija o obrazovanju, Honolulu
Naziv obrazovne institucije	Hawaii International Conferences
Dodijeljena kvalifikacija	Učesnik
Period	Oktobar – decembar 2004.
Naziv usavršavanja	English Language – Conversation Level
Naziv obrazovne institucije	Florida International University – English Language Institute
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat
Period	27.06. – 31.07.2004.
Naziv usavršavanja	English as a foreign language course
Naziv obrazovne institucije	American Councils for International Education – American Language Center
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat
Period	Maj 2002. – juni 2003.
Naziv usavršavanja	Teacher Education and Professional Development
Naziv obrazovne institucije	Ministarstva obrazovanja Finske i BiH
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat
Period	Novembar 2002. – juni 2003.
Naziv usavršavanja	Obuka mentora za nastavnike stručnog obrazovanja

Naziv obrazovne institucije	EU program za stručno obrazovanje i obuku – EU VET
Dodijeljena kvalifikacija	Certifikat
Period	19.05. – 19.06.2002.
Naziv usavršavanja	Razmjena i saradnja nastavnika i saradnika
Naziv obrazovne institucije	Univerziteti u Sarajevu i Pitsburgu
Dodijeljena kvalifikacija	Učesnik
Period	26. – 27.02.1999.
Naziv usavršavanja	Prvi poslijeratni susret pedagoga BiH
Naziv obrazovne institucije	Ministarstvo obrazovanja Federacije BiH
Dodijeljena kvalifikacija	Učesnik
Period	20. – 21.06.1997.
Naziv usavršavanja	Međunarodna konferencija o obnovi obrazovanja nastavnika u BiH
Naziv obrazovne institucije	Univerzitet u Sarajevu
Dodijeljena kvalifikacija	Učesnik
Period	Mart 1997.
Naziv usavršavanja	Simpozij posvećen dječijoj traumi
Naziv obrazovne institucije	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za Psihologiju
Dodijeljena kvalifikacija	Učesnik
Period	Septembar 1996.
Naziv usavršavanja	Edukacija učiteljskog kadra u školskom sistemu
Naziv obrazovne institucije	Univerzitet u Zenici
Dodijeljena kvalifikacija	Učesnik
Period	April 1995.
Naziv usavršavanja	Prva internacionalna konferencija o dječijem porodičnom i mentalnom zdravlju
Naziv obrazovne institucije	Filozofski fakultet u Sarajevu – Odsjek za psihologiju
Dodijeljena kvalifikacija	Učesnik

RECENZIJE	
Datum	2020.
Naziv objavljene publikacije	Mirjana Mavrak, Andragoška recepcija književnog teksta
Naziv časopisa/ izdavača	ArTresor, Zagreb
Vrsta publikacije	Recenzija autorske naučne knjige
Datum	2019
Naziv objavljene publikacije	Lidija Pehar, Čovjek - tijelo, duh i duša
Naziv časopisa/ izdavača	DDR Lidija Pehar
Vrsta publikacije	Recenzija autorske naučne knjige
Datum	2019.
Naziv objavljene publikacije	Mujo Slatina, Edukometrija, mjerenje i mjerni instrumenti u odgoju i obrazovanju
Naziv časopisa/ izdavača	U štampi
Vrsta publikacije	Recenzija autorske naučne knjige
Datum	2013.
Naziv objavljene publikacije	Muminović Hašim, Osnovi didaktike
Naziv časopisa/ izdavača	DES, Sarajevo
Vrsta publikacije	Recenzija univerzitetskog udžbenika
PROMOCIJE	
Datum	31.10.2019., Sarajevo
Naziv objavljene publikacije	Marko Palekčić, Pedagogijska istraživačka perspektiva
Naziv časopisa/ izdavača	EruditA, Zagreb
Vrsta publikacije	Autorska naučna knjiga
Datum	04.10.2019., Sarajevo
Naziv objavljene publikacije	Lidija Pehar, Čovjek - tijelo, duh i duša
Naziv časopisa/ izdavača	DDR Lidija Pehar
Vrsta publikacije	Autorska naučna knjiga
Datum, mjesto	06.10.2018., Sarajevo
Naziv objavljene publikacije	Vesna Bilić, Nove perspektive, izazovi i pristupi nasilju među vršnjacima

Naziv časopisa/ izdavača	Obrazovni izazovi i Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vrsta publikacije	Naučna monografija
Datum, mjesto	11.05.2018., Mostar
Naziv objavljene publikacije	Ismet Dizdarević, Segmenti psihologije umjetnosti
Naziv časopisa/ izdavača	Art Rabic Sarajevo
Vrsta publikacije	Naučna monografija
Datum, mjesto	18.10.2017., Sarajevo
Naziv objavljene publikacije	Ismet Dizdarević, Segmenti psihologije umjetnosti
Naziv časopisa/ izdavača	Art Rabic Sarajevo
Vrsta publikacije	Naučna monografija
Datum, mjesto	06.06.2013., Sarajevo
Naziv objavljene publikacije	Senija Tahirović, Psihološki razvoj djece i mladih
Naziv časopisa/ izdavača	IUS, Sarajevo
Vrsta publikacije	Naučna monografija

Stručna i naučna priznanja

Datum	2019.
Opis	Zahvalnica za uspješnu saradnju i podršku u realizaciji projekta „Unapređenje osnovnog učenja i obrazovanja u Bosni i Hercegovini/Enhancing and Advancing Basic Learning and Education in Bosnia and Herzegovina - ENABLE BiH“
Datum	2019.
Opis	Interna evaluacija nastavnog rada nastavnog osoblja Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu: ocjena 4.87 (odličan)
Datum	2018.
Opis	Interna evaluacija nastavnog rada nastavnog osoblja Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu: ocjena 4.75 (odličan)
Datum	2015.
Opis	Interna evaluacija nastavnog rada nastavnog osoblja Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu: ocjena 4.90 (odličan)
Datum	2013.

Opis	Interna evaluacija nastavnog rada nastavnog osoblja Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu: ocjena 4.95 (odličan)
Datum	17.05.2001.
Naziv nagrade	Priznanje za najbolja predavanja na Odsjeku za pedagogiju
Opis	Priznanje dodjeljuje ASFF Univerziteta u Sarajevu

ČLANSTVA	
Organizacija/period	Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine - Odbor za pedagoške nauke (2016. i dalje)
Organizacija/period	AALBiH - Udruženju za primijenjenu lingvistiku u Bosni i Hercegovini (2014. i dalje)
Organizacija/period	APA - American Psychological Association - pridruženo internacionalno članstvo (2005 i dalje)

Ocjena rezultata postignuća kandidata

Iz prethodno tabelarno predloženih podataka, može se ocijeniti visoka motiviranost, stručna i naučna kompetentnost i kontinuiranost u naporima kandidata Amira Pušine da psihologijske oblasti ljudske inteligencije, motivacije, učenja i ličnosti, osobito saznanja o intelektualnim stilovima i ljudske kreativnosti teorijski i empirijski pomjeri ka stvaralačkom integriranju u proces poučavanje/učenje. Ovo se naročito očituje u predloženom Paralelnom modelu poticanja kreativnosti kojega kandidat obrazlaže u svojoj knjizi „Navođenje na kreativnost: psihologijski fundamenti“, o čemu će u odjeljku o radovima kandidata biti više riječi.

2. Radovi kandidata

Radovi kandidata do izbora u posljednje zvanje (vanredni profesor)

ČLANCI I DRUGI SASTAVNI DIJELOVI

1.01 Izvorni naučni članak

1. PUŠINA, Amir. Podučavajmo uspješnoj inteligenciji : poticanje kreativnosti. *Didaktički putokazi : časopis za nastavnu teoriju i praksu*, ISSN 1512-5998, 2014, god. 20, 69, str. 27-32, tabele. [COBISS.BH-ID [7916569](#)]

2. PUŠINA, Amir. Intelektualni stilovi kao resursi kreativnosti. *Didaktički putokazi : časopis za nastavnu teoriju i praksu*, ISSN 1512-5998, 2014, god. 20, 68, str. 18-21, ilustr. [COBISS.BH-ID [7854873](#)]
3. PUŠINA, Amir. Kreativnost : jedan mogući pogled. *Naša škola : časopis za teoriju i praksu osnovnog vaspitanja i obrazovanja*, ISSN 0547-308X, 2014, god. 60, br. 68/238, str. 99-113. [COBISS.BH-ID [7851801](#)]
4. PUŠINA, Amir. Intellectual styles of Bosnian students : a cross-cultural perspective. *Procedia: social & behavioral sciences*, ISSN 1877-0428, 2014, 141, str. [298]-307, tabele. http://ac.els-cdn.com/S1877042814034764/1-s2.0-S1877042814034764-main.pdf?_tid=69edd2ee-3e31-11e4-8e77-00000aacb361&acdnat=1410934448_01779f1ee4128f0c96a028f4321201a1. [COBISS.BH-ID [7861529](#)]
5. PUŠINA, Amir. Zašto je važno kako? : (neke opšte napomene o značaju kognitivnih stilova za odgojno i obrazovno djelovanje). *Naša škola : časopis za teoriju i praksu osnovnog vaspitanja i obrazovanja*, ISSN 0547-308X, 1999, god. 46, br. 7-8, str. 31-40. [COBISS.BH-ID [5977881](#)]

1.02 Pregledni naučni članak

6. BAŠIĆ, Hazim, PEŠTEK, Almir, PUŠINA, Amir. Active learning methods in the context of higher education reform. *Zbornik radova - Ekonomski Fakultet. Univerzitet u Sarajevu*, ISSN 0581-7439, 2008, 28, str. 132-144. [COBISS.BH-ID [512411842](#)]

1.08 Objavljeno naučno izlaganje na konferenciji

7. PUŠINA, Amir, AKBAROV, Azamat. Allowing for diversities : a thinking styles perspective. U: İYIYOL, Fatih (ur.). *1st International Balkan Congress : proceedings : 24th - 26th September 2012 = I. Uluslararası Balkan Kongresi : bildirileri : 24 - 26 Eylül 2012*. Istanbul: Suleyman Sah University = Süleyman Şah Üniversitesi. 2012, str. 149-155, tabele. https://www.researchgate.net/publication/266318119_Allowing_For_Diversities_-_A_Thinking_Styles_Perspective. [COBISS.BH-ID [38738950](#)]
8. BAŠIĆ, Hazim, PUŠINA, Amir. Strategije aktivnog učenja - reforma visokog obrazovanja Univerziteta u Sarajevu. U: *Savjetovanje Reforma visokog obrazovanja i primjena Bolonjskog procesa na Univerzitetu u Sarajevu, Sarajevo, 23. i 24. februara*

2007. godine : zbornik radova. Sarajevo: Univerzitet. 2008, str. 75-88. [COBISS.BH-ID 6947353]

9. PUŠINA, Amir. Kognitivni stil : karika koja nedostaje. U: PAŠALIĆ KRESO, Adila (ur.), et al. *Inkluzija u školstvu Bosne i Hercegovine : put prevazilaženja neravnopravnosti u odgoju i obrazovanju : zbornik radova*. Sarajevo: Filozofski fakultet: Teacher education and professional development. 2003, str. 190-204, tabele. [COBISS.BH-ID 6055705]

1.12 Objavljeni sažetak naučnog izlaganja na konferenciji

10. PUŠINA, Amir. Intelektualni stilovi i kreativnost : jedan kros-kulturalni pogled. U: *Zbornik sažetaka*. Sarajevo: Filozofski fakultet. 2014, str. 52. [COBISS.BH-ID 7857689]

11. PUŠINA, Amir. The theory of mental self-government : a Bosnian validity study. U: GÖK, Fatma (ur.). *Bordering, re-bordering and new possibilities in education and society*. Istanbul: World Council of Comparative Education Societies, WCCES. 2010, str. 392. [COBISS.BH-ID 38747398]

1.16 Samostalni naučni sastavni dio ili poglavlje u monografskoj publikaciji

MONOGRAFIJE I DRUGA ZAKLJUČENA DJELA

2.01 Naučna monografija

12. PUŠINA, Amir. *Stil u psihologiji : teorije i istraživanja*. Sarajevo: Filozofski fakultet, cop. 2014. 180 str., ilustr. ISBN 978-9958-625-51-0. http://www.ff-eizdavastvo.ba/Books/Stil_u_psihologiji_teorije_i_istrazivanja.pdf. [COBISS.BH-ID 21378566]

2.03 Univerzitetski, visokoškolski udžbenik ili udžbenik za višu školu sa recenzijom

13. HADŽIBEGOVIĆ, Zalkida, TANOVIĆ, Lamija, BABIĆ-AVDISPAHIĆ, Jasminka, MAVRAK, Mirjana, MUMINOVIĆ, Hašim, PUŠINA, Amir, JAJATOVIĆ, Azra, DOUBT, Keith, JAGANJAC, Azra, ŠOLJAN, Dubravka. *Prilozi za pedagoško-*

andragošku praksu na univerzitetu, (Biblioteka Univerzitet u tranziciji, knj. 1). Sarajevo: DES, 2005. 146 str., graf. prikazi. ISBN 9958-728-72-9. [COBISS.BH-ID [14593798](#)]

Radovi kandidata u periodu od posljednjeg izbora

ČLANCI I DRUGI SASTAVNI DIJELOVI

1.01 Izvorni naučni članak

1. PUŠINA, Amir, ZULETOVIĆ, Danijela, KATAVIĆ, Ivana. Intelektualni stilovi i školsko postignuće. *Napredak : časopis za pedagojsku teoriju i praksu*, ISSN 1330-0059, 2019, vol. 160, no. 1/2, str. 149-168, tabele.

https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=327200. [COBISS.BH-ID [11213337](#)]

Rezime

Kandidat je u saradnji sa dvije koautorice tragao za odgovorom na jedno od izuzetno važnih pitanja o intelektualnim stilovima – njihovoj vrijednosti za školsko postignuće. Oslanjajući se teorijski na trosložni model intelektualnih stilova (Zhang i Sternberg, 2005) cilj je bio utvrditi postojanje razlika u preferencijama intelektualnih stilova učenika koji ostvaruju različit školski uspjeh. Ukupno 130 učenica i 78 učenika (N = 208) prosječne starosne dobi M = 16,46 (SD = ,50) Srednje medicinske škole i Opće – realne gimnazije Katoličkog školskog centra „Sveti Josip“ iz Sarajeva anketnim upitnikom i bosansko-hercegovačkom (BH) verzijom Inventara o stilovima mišljenja (Thinking Styles Inventory-Revised II, TSI-R2 Sternberg et al., 2007), ispitano je o temeljnim demografskim varijablama (spol, dob), školskom uspjehu i intelektualnim stilovima. TSI-R2 BH je na osam, od originalno 13 predloženih skala demonstrirao zadovoljavajuću Cronbach α pouzdanost raspona od ,72 za zakonodavni do ,85 za oligarhijski stil, uz medijan ,74. Faktorskom analizom maksimalne vjerojatnosti podržana je internalna konstruktiva valjanost gdje su izlučena tri faktora objašnjavajući ukupno 70,96 % ukupne varijance, psihometrijski i psihologijski podržavajući trosložni stil-model. Primjenom t–testa nađene su tri statistički značajne relacije intelektualnih stilova i školskog postignuća. Istraživanje je pokazalo da školsko postignuće ostvaruju učenici više skloni zakonodavnom i sudskom stilu koje karakterizira veća kognitivna kompleksnost, nonkonformizam, originalnost i kreativnost i manje skloni konzervativnom stilu koji pripada stilovima niže kognitivne kompleksnosti, konformizma, respektiranja autoriteta i egzekutivnosti. Intelektualni stilovi koji generiraju kreativnost prema ovome istraživanju više vrijede, što je na tragu recentnih istraživanja o vrijednosti intelektualnih stilova, kako za školu, tako i život uopće.

2. PUŠINA, Amir. Značaj resursa kreativnosti : jedna eksplicitna procjena. *Učenje i nastava*, ISSN 2466-2801, 2019, god. 5, br. 1, str. 27-40, graf. prikazi, tabele. [COBISS.BH-ID [11162137](#)]

Rezime

U ovome radu Amir Pušina istražuje koji značaj resursima kreativnosti predloženih Investicijskom teorijom kreativnosti Sternberga i Lubarta (1991) pripisuju iskusni prosvjetni djelatnici. Temeljne facete-resursi značajni za identifikaciju i poticanje kreativnosti općenito, a u školi posebno, prema navedenoj teoriji su Inteligencija, Znanje, Intelektualni stilovi, Ličnost, Motivacija i Okruženje. Uzorak (N=65) je sačinjavalo 57 profesorica i 8 profesora, 29 iz osnovnih i 36 iz srednjih škola Kantona Sarajevo. Od toga, 32 iz oblasti humanističkih i 33 iz oblasti prirodnih nauka, prosječne starosne dobi $M=43.22$ ($SD=8.81$), akademskog uspjeha $M=7.95$ ($SD=.54$) i radnog iskustva $M=12.75$ ($SD=7.15$). Instrument - anketni upitnik primijenjen u istraživanju sadržavao je dva dijela: (1) pitanja o socio-demografskim varijablama i (2) petostepenu skalu Likertovog tipa eksplicitne procjene značaja svih šest resursa kreativnosti konstruiranu prema uzoru na skalu iz Upitnika o multifacetnoj procjeni kreativnosti (MAC) Zhangove i Sternberga (2011) uz zadovoljen kriterij sadržajne valjanost (obuhvaćeno je svih šest faceta-resursa kreativnosti) i pouzdanosti tipa unutarnje konzistencije (Cronbach $\alpha = .67$). Kao najznačajniji, procijenjen je resurs Motivacija (prosječni rang 4.55); zatim Intelektualni stilovi (3.79); Osobine ličnosti (3.52); Okruženje (3.46); Intelektualne sposobnosti (3.08) te na kraju Znanje (2.55). Friedman-ov test ukazao je na generalnu statističku značajnost ovih razlika, $\chi^2(5) = 67.63, p < .001$, a Wilcoxon-ov test u post-hoc analizi uz Bonferroni korekciju kako tome najviše doprinose statistički značajne razlike između resursa Znanje-Motivacija ($Z = -5.59$), Motivacija-Intelektualne sposobnosti ($Z = -4.74$), Motivacija-Okruženje ($Z = -4.67$) Znanje-Intelektualni stilovi ($Z = -4.52$), Znanje-Ličnost ($Z = -3.89$), Intelektualni stilovi-Motivacija ($Z = 3.63$), Znanje-Okruženje ($Z = 3.51$), sve na nivou značajnosti $p < .001$. Nisu nađene statistički značajne relacije u procjeni značajnosti bilo kojeg resursa kreativnosti obzirom na spolnu pripadnost, starost, dužinu radnog staža i naučnu oblast izuzev za resurs Znanje kojega su značajnijim procijenili ispitanici sa manje radnog iskustva ($Mdn = 4$, prosječni rang = 35.02) nego iskusniji ispitanici ($Mdn = 3$, prosječni rang = 23.09), $U = 188, p < .05$. Po pitanju odnosa resursa kreativnosti i akademskog uspjeha, nađene su statistički značajne, niske korelacije, za resurs Znanje, $r_s = .26$ i Inteligencija, $r_s = -.26$, obje na nivou značajnosti $p < .05$. Kandidat zaključuje kako je reprezentativnijim uzorkovanjem i složenijim istraživačkim nacrtima potrebno dalje propitivati relacije faktora procjene resursa ljudske kreativnosti.

3. PUŠINA, Amir, OSMANOVIĆ, Amina. Critical thinking and academic success of english language students. *Život i škola : mjesečnik za odgoj, prosvjetu i kulturu za Osijek i okolicu*, ISSN 0044-4855, 2018, vol. 64, no. 2, str. 141-155, graf. prikazi, tabele.

https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=329501. [COBISS.BH-ID 11161113]

Rezime

U koautorskom radu kandidat istražuje povezanost između sposobnosti kritičkog mišljenja i akademskog postignuća studenata engleskog jezika obzirom na različite personalne i okolinske faktore. Analiza rezultata pokazala je statistički značajnu, umjerenu pozitivnu povezanost između sposobnosti kritičkog mišljenja i akademskog postignuća, neovisno od različitih okolinskih i demografskih varijabli. Istraživanje je ukazalo na značaj poticanja kritičkog mišljenja kako bi se ostvario značajniji akademski uspjeh, u ovome slučaju u području studiranja engleskog jezika.

1.02 Pregledni naučni članak

4. PUŠINA, Amir. Kreativnost kao proces : "Pravac - A" model. *Obrazovanje odraslih : časopis za obrazovanje odraslih i kulturu*, ISSN 1512-8784, 2018, vol. 18, br. 2, [15]-30, graf. prikazi. [COBISS.BH-ID [10684441](#)]

Rezime

Kandidat u ovome radu prikazuje i analizira procesni „Pravac-A” model ljudske kreativnosti Roberta Sternberga. Ovaj model počiva na pet strukturalnih elemenata-preplićućih faza raznolikog sadržaja-varijabli koje u procesu kreativnosti najintenzivnije djeluju: (1) aktivatori-deaktivatori (engl. Activators-deactivators), (2) sposobnosti (Abilities), (3) pojačivači-prigušivači (Amplifiers-attenuators), (4) apel na auditorij-publiku (Appeal to audience) i (5) ocjena publike (Assessment by audience). Temeljni uvjet kreativnosti je djelovanje i pojedinaca i njihovog okružja tokom svih pet naznačenih faza u istom, pravom (straight) smjeru. Kako to često nije slučaj, kreativnost izostaje. Tako se u prvoj fazi rijetko sreću samo aktivatori, u drugoj fazi često izostaje sadejstvo i sinergija različitih intelektualnih vještina itd. Psihologijski, temeljem jasnih indikatora o valjanosti, model prema mišljenju kandidata trenutačno ima pretežno ulogu teorije i potencijale heurističke generativnosti te je neophodna sistematska empirijska provjera, osobito u domenima internalne i eksternalne konstruktne valjanosti modela.

5. PUŠINA, Amir, MUMINOVIĆ, Hašim. Ka praktičnome mišljenju u nastavi : motivacijski izazovi. *Radovi*, ISSN 0581-7447, 2018, knj. 21, str. 172-186, tabele. [COBISS.BH-ID [10119193](#)]

Rezime

U ovome koautorskom radu kandidat razmatra motivacijske izazove praktičnome mišljenju u nastavi definiranog Sternbergovom (Sternberg) Teorijom uspješne inteligencije koja konceptualno i empirijski nosi snažnu poruku o ulozi različitih odgojnih faktora, posebno škole/nastave u njegovanju i harmonijskom realiziranju ljudskih multipotencijala analitičkog, kreativnog i praktičnog mišljenja. Praktično mišljenje ovdje se vidi kao primjena ideja i znanja u različitim oblastima ljudskog života i rada gdje se, a naročito osjetljivo za nastavu, javljaju raznolike prepreke i učiteljima i učenicima. Kandidat se pita koje su to prepreke, radije rečeno izazovi, kako ih je moguće klasificirati i time olakšati moguće prioritete i načine prevazilaženja na putu sistematskog poticanja praktičnog mišljenja u nastavi? Propitivanjem 19 izazova predloženih teorijom - kratkih opisa, ciljanih vještina, poticajnih riječi, fraza i primjera za različite nastavne predmete, teorijskom pojmovnom analizom temeljem klasifikacije psihologijskih konstrukata na kognitivne/intelektualne sposobnosti, ličnost (u užem smislu) i kognitivne (intelektualne) stilove, kandidat utvrđuje kako se najvećih broj ovih izazova, ukupno 6, direktnije može dovesti u vezu sa ljudskom motivacijom: (1) poteškoćama u samomotiviranju; (2) ustrajnošću; (3) provođenjem misli u djela; (4) dovršavanju zadataka; (5) prihvatanju odgovornosti i (6) samoopterećivanju. Dalje, u ovome motivacijskom arealu utvrđeno je kako se ohrabrivanje učenika navodi kao najčešći nastavni aktivitet učitelja, u 22 od moguća 44 slučaja. Otvorena su i neka naredna pitanja - pojmovne komunikacije/operacionalizacije obzirom na kurikularni jezik ishoda učenja te povezanosti sa drugim odgojno-obrazovnim i psihologijskim taksonomijama i modelima ljudskih sposobnosti kao što su Blumova (Bloom) i Gilfordova (Guilford). Ove spoznaje, kako kandidat dr.sc. Amir Pušina zaključuje, mogu biti jedan od dodatnih poticaja učiteljima za vlastito promišljanje nastave, osobito kreativnu didaktičko-metodičku elaboraciju na putu uspješnoj inteligenciji i praktičnome mišljenju kao njenoj bitnoj komponenti.

6. PUŠINA, Amir. Praktično mišljenje i nastava : jedno psihologijsko viđenje. *Radovi*, ISSN 0581-7447, 2018, knj. 21, str. 187-206. [COBISS.BH-ID [10119449](#)]

Rezime

U ovome radu kandidat prezentira i analizira psihologijsko viđenje praktičnog mišljenja kao primjenu ideja i znanja u konkretnim situacijama, poteškoćama koje se tada mogu javiti i određenim načinima njihovog prevazilaženja. Temeljem Teorije uspješne inteligencije o potrebi i mogućnostima pedagoškog djelovanja na uravnoteženi razvoj i korištenje ljudskih analitičkih, kreativnih i praktičnih sposobnosti, opisuje se i ukratko pojašnjava 19 najčešćih prepreka u poticanju razvoja praktičnog mišljenja poglavito u procesu nastave, počev od pomanjkanja motivacije do previše ili premalo samopouzdanja. Ove zapreke, kako kandidat smatra - prije odgojno-obrazovni izazovi-pitanja i neki od ponuđenih odgovora, zahtijevaju konstantnu analizu i diskusiju putem različitih nastavnih aktivnosti i mogu biti poticaji na putu kompleksnijeg promišljanja i

jasnije didaktičko-metodičke elaboracije poticanja praktičnih sposobnosti i učenika i nastavnika.

7. PUŠINA, Amir. Poticanje analitičkog mišljenja u nastavi: jedan psihologijski poziv - izazov. *Učenje i nastava*, ISSN 2466-2801, 2018, god. 4, br. 2, str. 235-246, tabele. [COBISS.BH-ID [11162649](#)]

Rezime

Kandidat propituje konstrukt analitičkoga mišljenja u kontekstu nastave. Konkretnije, opisuje načine poticanja analitičkoga mišljenja osnovom Teorije o uspješnoj inteligenciji i iz nje izvedenog Triarhičkog pristupa poučavanju i vrednovanju. Analitičko mišljenje ovdje se u osnovi posmatra kao ciklični niz mentalnih procesa – koraka u rješavanju problema kojima trebaju ovladati i upravljati i učenici i nastavnici. Dati su konkretni primjeri poticanja analitičkoga mišljenja na različitim nastavnim sadržajima za koje se smatra da mogu poslužiti nastavnicima za vlastito promišljanje, osobito modeliranje uspješne inteligencije i analitičkoga mišljenja kao njene bitne sinergijske komponente.

8. PUŠINA, Amir. Kreativnost u nastavi : psihologijska utemeljenost i neke pedagoške implikacije. *Zbornik radova Odsjeka za pedagogiju*, ISSN 2490-2292. [Online izd.], 2018, god. 2, br. 2, str. 445-455, tabele. <http://www.ff-eizdavastvo.ba/Books/SerialPubl/ped/Zbornik-radova-2018.pdf>. [COBISS.BH-ID [10624537](#)]

Rezime

Kandidat o ovome radu analizira segmente psihologijske utemeljenosti kreativnosti i moguće pedagoške implikacije vezano za procese poučavanja i učenja. Fokus je stavio na poticanju kreativnosti učenika u nastavi temeljem prominentnih psihologijskih teorija i modela: Sternbergove Teorije o uspješnoj inteligenciji, Investicijske teorije kreativnosti Sternberga i Lubarta i Trosložnog modela intelektualnih stilova Zhangove i Sternberga. Predstavio je i ukratko analizirao različite strategije poticanja kreativnosti čija bi provedba u nastavi, kako smatra, trebala rezultirati specifičnim – sintetičkim, analitičkim i praktičnim kreativnim ishodima/sposobnostima: redefiniranju problema, propitivanju i analiziranju pretpostavki i plasiranju kreativnih ideja. Dati su konkretni primjeri poticanja kreativnosti kao poticaji učiteljima za vlastito promišljanje, osobito modeliranje kreativnosti učenika.

1.12 Objavljeni sažetak naučnog izlaganja na konferenciji

9. PUŠINA, Amir. Ka jačanju funkcionalne pismenosti u školi : paralelni model poticanja kreativnosti. U: *Zbornik sažetaka*. Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu, Filozofski fakultet. 2020, str. 16-17. [COBISS.BH-ID [38604038](#)]

10. PUŠINA, Amir. Resursi kreativnosti : jedna pedagoška procjena. U: GAVRIĆ, Miroslav (ur.). *Knjiga rezimea*. Banja Luka: Društvo psihologa Republike Srpske. 2019, str. 121-122. [COBISS.BH-ID [38536710](#)]

11. PUŠINA, Amir. Human creativity resources : how significant are they?. U: *6th world conference on psychology sciences : (WC-PSY 2019) : 29-31 August 2019 : abstracts books*. St. Petersburg: Christian University. 2019, str. 13.
<http://www.globalcenter.info/wc-psy/wp-content/uploads/2019/09/WC-PSY-2019-Abstracts-Books.pdf>. [COBISS.BH-ID [11163929](#)]

12. PUŠINA, Amir. Kreativnost u svjetlu investicijske teorije i trosložnog modela intelektualnih stilova. U: *Zbornik sažetaka*. Sarajevo: Filozofski fakultet. 2018, str. 27-28. [COBISS.BH-ID [11163161](#)]

1.16 Samostalni naučni sastavni dio ili poglavlje u monografskoj publikaciji

13. PUŠINA, Amir. Uloga učitelja i mentora u poticanju kreativnosti. U: MAVRAK, Mirjana, et al. *Biografija kao pripovijest o kreativnom rastu u odgojnim znanostima : zbornik u povodu jubileja života i rada akademkinje profesorice dr. Adile Pašalić-Kreso*. Sarajevo: Perfecta. 2020, str. 115-136, tabele. [COBISS.BH-ID [11213081](#)]

Rezime

Kandidat u ovome radu Teorijskim okvirima Investicijske teorije kreativnosti (Sternberg i Lubart, 1991) i koncepta „četiri C“ o nivoima uticaja kreativnosti (Kaufman i Beghetto, 2009), analizira produkte konsenzualno procijenjeno kreativne osobe – Adile Pašalić-Kreso, redovite članice Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine. Pitao se o značaju kojega Pašalić-Kreso pridaje resursima ljudske kreativnosti (intelektualne sposobnosti, znanje, intelektualni stilovi, ličnost, motivacija i okruženje) i njenim ispoljenim nivoima kreativnosti. Tematskom i pojmovnom analizom sadržaja i naslova pisanih i mentorskih radova te kategorizacijom obzirom na jezik i mjesto pisanja i objavljivanja, dr.sc. Pušina utvrdio je kako je resursu „Okruženje“ posvećeno najviše pažnje, osobito školi, obitelji, društvu i kulturi. Petina svih analiziranih pisanih radova-produkata ukazala je na eminentnu kreativnost autorice. Utvrdio je također i kako se najplodnije godine stvaralaštva vremenski podudaraju sa stadijem najveće *produktivnosti* prema Eriksonovoj teoriji psihosocijalnog razvoja. Rad je snažna poruka o značaju

kreativnosti učitelja kao modela, gdje domeni mentoriranja i pisanja mogu biti značajni izvori i putevi direktnog i indirektnog modeliranja i poticanja kreativnosti u akademskom okružju.

MONOGRAFIJE I DRUGA ZAKLJUČENA DJELA

2.01 Naučna monografija

14. PUŠINA, Amir. *Ljudska kreativnost : psihologijski modeli*. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta, 2020. 145 str., graf. prikazi. ISBN 978-9958-625-82-4. <http://ff-eizdavastvo.ba/Books/LJUDSKA-KREATIVNOST-PSIHOLOGIJSKI-MODELI.pdf>. [COBISS.BH-ID [28737286](#)]

Rezime

Kandidat Amir Pušina u dva dijela i devet poglavlja organski povezanih sadržaja knjige LJUDSKA KREATIVNOST: PSIHOLOGIJSKI MODELI analizira ranije i savremene teorijske i empirijske spoznaje iz izrazito važnog naučnog i obrazovnog područja istraživanja psihologije i pedagogije, iz područja stvaralaštva. Iz uvodnog pristupa, iz predgovora, vidljivi su okviri problematike koju autor, kako naša analiza pokazuje, na narednim stranicama knjige, studiozno, analitički i sintetički razmatra. Naslovi prva dva poglavlja - Šta je kreativnost- ka određenju pojma i Istraživanje kreativnosti - konceptualni okviri-sadržavaju različite definicije kreativnosti. Između njih je i autorova definicija kreativnosti koja ukazuje na važnost kreacijske etičke komponente. U drugom poglavlju se opisuje i analizira pristup istraživanju ljudske kreativnosti zasnovan na Kozbeltovoj, Beghettovoj i Runcovoj (2010) konceptualizaciji. U drugom dijelu knjige (poglavlja od tri do osam) opisuje značenje termina "model"u psihologiji, ukazuje na kriterijume (naučna utemeljenost, produktivnost i citiranost) od kojih se polazilo u izboru pet modela kreativnosti: Kvaščevljevi sintetički model (Kvaščev, 1981), Investicijska teorija kreativnosti (Sternberg i Lubart, 1991) Model kreacijskog mišljenja (Runco i Chand, 1995), Dinamički komponentni model kreativnosti i inovativnosti u organizacijama (Amabile i Pratt, 2016) i "Pravac-A" procesni model. Prof.dr. Amir Pušina u karakterizaciji modela kaže: "Ovi modeli kao svojevrsna refleksija (istraživačkog) duha vremena i raznolikih psihologijskih sistema, (moguće) sadrže odgovore na brojna pitanja o ljudskoj kreativnosti, ne samo iz pozicija, npr. strukturalizma, bihejviorizma ili socijalne, kognitivno/procesne i taksonomijske perspektive, nego i drugih, osobito organizacijske, obzirom da je ljudska kreativnost (kao individualni i grupni potencijal) veoma često "presretnuta" rigidnim sistemima upravljanja dirigiranim "odozgo", autoritarno i uglavno bešćutno. U tretmanu različitih odgovora dobrih poznavalaca prirode i mjerenja kao i primjene kreativnosti u procesima obrazovanja učenika, prof. Pušina navodi imena vodećih istraživača iz oblasti psihologije i pedagogije kao i njihove načine definisanja kreativnosti. Amabile (2018) ističe da se

pod pojmom kreativnost ne podrazumijeva samo stvaranje nečeg novog i drugačijeg, već i svojstva prikladnosti i prisutnosti u svakom području ljudskog djelovanja. Autor navodi različita gledišta o "pojmu" stvaralaštva i drugih istraživača stvaralaštva - Baer, Beghetto, Cropley, Gardner i Feist (2018 godine). Amir Pušina slikom Funkcionolnog modela i kreativne ličnosti (Feist, 2018) ukazuje na veze između kreativnosti i kognitivnih, socijalnih, motivacijsko afektivnih i kliničkih osobina ličnosti. Slike pokazuje i da je uticaj genetskih, epigenetskih i neurohemijskih faktora na osobine ličnosti značajne za kreativnost.

Gledišta Furnhama (2018), Runcoa (2019), Klausena (2010) pokazuju da je, u tumačenju bitnih odrednica stvaralaštva, moguće govoriti i o drugim svojstvima kreativnosti. Furnham smatra da postoje tri kategoričke dimenzije važne za kreativnost : "(1) intrinzička nasuprot ekstrenzičkoj; (2) adapticijska nasuprot inovacijskoj i (3) um nasuprot srcu". On , takođe, tvrdi i definiše pet pitanja koji ukazuju na složenost fenomena kreativnosti. Runco u definiranju pojma kreativnost polazi od definicije kreativnosti kao konstrukcije originalnog smisla, naglašava mogućnost primjene kreativnosti u različitim "kulturama, područjima, nivoima kreativnosti te viđenju kreativnosti kao vrste učenja. Runco govori i o značaju namjere i razboritosti, o meta-kreativnosti i o fokusu divergentno-kreativno i konvergentno kreativno. Ukazuje i na kreacijski potencijal i kreativne izvedbe kao osnovne kategorije hijerarhijskog okvira za studij kreativnosti.

U razmatranju različitih pristupa u definiranju kreativnosti Pušina ukazuje i na značajne doprinose u psihološkom i pedagoškom tumačenju bitnih svojstava važnih za razumijevanje kreativnosti. Autor analizira rezultate teorijskih ili empirijskih istraživanja psiholoških i pedagoških dimenzija kreativnosti profesora sa dva odsjeka , Odsjeka za pedagogiju i Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Sarajevo i pokazuje da su rezultati istraživanja profesora Nikole Filipovića, Ismeta Dizdarevića, Muje Slatine i Hašima Muminovića , utvrđenih primjenom odgovarajućih naučnih metoda, ukazala na značaj tematike istraživanja ljudske kreativnosti, osobito za školu.

Amir Pušina, u drugom dijelu knjige ,studiozno analizira teorijske i empirijske osnove sadržane u pet precizno definiranih psihologijskih modela kreativnosti. Prije naučne analize psiholoških i pedagoških dimenzija psihologijskih modela kreativnosti , autor analizira pristupe u definiranju pojma "model". Autor polazi od uviđanja profesora Radivoja Kvašćeva da u načinu tumačenja značenja termina "model", u stvari u "razumijevanju pojma "model" kojega najčešće opisuju izrazi "obrazac" i "sličnost" treba imati na umu " da se govori o sedam raznih pristupa u definiranju psihologijskih modela kreativnosti. Model se izjednačava sa teorijom , da je sličnost između modela i modeliranog objekta bazični odnos. Iako, takođe, pojmovi analogija i izomorfonost ukazuju na ovu sličnost, ipak to ne znači jednoglasnu saglasnost, jer model jeste analogija , ali "svaka analogija nije izomorfizam". Naučni model jeste oponašanje "realnosti", ali to ne znači da se gubi ono što svaka nauka podrazumijeva : uopštavanje, zaključivanje i predviđanje. Kvašćev ističe i šire obrazlaže četiri funkcije modela u psihologiji: teorije, sredstva saznanja ("imitiranje" uzora), sredstva zaključivanja i vizuelno prikazivanje. U prezentiranju i analiziranju svih značenja pojma "model" koje navodi profesor R. Kvašćev, Pušina ukazuje na važnost korištenja termina model u značenju teorije. Korištenje pojma model u značenju teorije podrazumijeva primjenu odgovarajućih

psihometrijskih postupaka u dokazivanju njene validnosti (obuhvatnost, unutrašnja koherentnost, povezanost sa drugim psihološkim teorijama, interna, konvergentna i diskriminatorska eksterna validnost, kao i heuristička generativnost).

Obuhvatna analiza sadržajno i pregledno prezentiranih naučnih, psiholoških i pedagoških dimenzija pet psiholoških modela kreativnosti, ukazuje na bitne karakteristike svakog prezentiranog modela, na njihove metodološke osnove, na potrebu i načine primjene u raznovrsnim, posebno u obrazovnim, područjima kreativnog djelovanja. U opisu i ocjeni Kvaščeljevog sintetičkog modela kreativnosti Pušina Amir razmatra sadržaje teorijske zasnovanosti istraživanja Kvaščeva i, u okviru ovih osnova stvaralaštva, ukazuje na aspekte koje Kvaščev smatra izuzetno važnim. Kvaščev, zapravo, tvrdi da u tumačenju stvaralaštva ličnosti "potrebno je studirati ličnosti stvaralaca, proučavati kreativni proces, stvaralačke proizvode i ispitivati mogućnosti vaspitanja kreativnosti u mišljenju (kurziv AP). U tabelarnom pregledu je vidljivo kako Kvaščev "teorijski široko tematizira i problematizira pitanja o ljudskoj kreativnosti." U okviru sadržaja razumijevanja stvaralaštva opisuje i navodi temeljne pojmove: kreativnost (stvaralaštvo), originalnost, talenat, nadarenost i šire opisane izdvojene primjere / autore. U okviru teorija intelektualnih sposobnosti Kvaščev navodi imena svjetski poznatih psihologa - Guilford, Cattell, Burt, Vernon i Spearman - i sažeto objašnjava psihološke temelje svake navedene teorije. I u drugim segmentima širokog i dubokog Kvaščeljevog pristupa u naučnom tumačenju stvaralaštva, navode se i opisuju a) dinamizmi motivacije: intrinzička motivacija, odnos intrinzičke motivacije, osobina ličnosti i ekstrinzičke motivacije i kreativni stav; b) pristupi u okviru teorija ličnosti: psihoanalitički, asocijacionistički, geštaltistički, humanističko/egzistencijalistički i teorije crta) u opisu sadržaja psiholoških mehanizama, dugo istraživanih ali još i danas, manje poznatih u toku odvijanja stvaranja, u stvaralačkom procesu: osnovni stepeni (faze) stvaralaštva, opšta shema kreativnog procesa i psihološki procesi stvaranja u umjetnosti; i opisi gledišta o shvatanju kriterija stvaralaštva izrečnih od poznatih istraživača stvaralaštva gdje spadaju Jamamoto, McClelland, Torrance, Guilford, Brogden i Sprecher, McPherson, Kvaščev, Taylor i Ellison.

U opisu i ocjenjivanju rezultata Kvaščevljevih istraživanja stvaralaštva, Pušina ukazuje ne samo na primjernu metodološku zasnovanost njegovih vremenski dužih istraživanja, već i na široku praktičnu primjenjivost rezultata do kojih je, posebno u unapređenju odgojno-obrazovnih procesa u školama. Iz široko opisanih rezultata istraživanja Kvaščeva uočavaju se pokazatelji značajnih spoznaja o kreativnosti. Kvaščev, kako naglašava Pušina, dokumentirano tumači značenje komponenti stvaralačkog mišljenja i, između prezentiranih devet komponenti stvaralačkog mišljenja, izdvaja originalnost. U definiranju originalnosti ističe da "originalni produkt mora pre svega biti nov, neobičan i prikladan. Pod originalnošću (se) podrazumeva ponašanje koje je relativno retko, neobično za izvesne uslove ali i relevantno za te uslove. Originalnost je nužna, ali i ne dovoljna za kreativnost, jer na kreativnost utiču i mnogi drugi faktori ličnosti i društva. Znači, pod originalnošću podrazumevamo nešto novo, izvorno, neponovljivo." Koliko je originalnost, kao komponenta stvaralačkog mišljenja složen fenomen, Kvaščev tvrdi da originalnost obuhvata 12 stvaralačkih sposobnosti ličnosti. Rezultati eksperimentalnih istraživanja Kvaščeva su od posebne važnosti za djelotvorno poticanje kreativnosti u procesu učenja u školskim uslovima. U primjeni primjerenog

sistema poticanja koji sadržava detaljno razrađene principe i postupke kreativnog učenja ("otvorenost duha", "imaginativno učenje", "transformacija znanja") i poznavanje postupaka koji potiču stvaralački način mišljenja u procesu odgoja i obrazovanja u školi. Pušina Amir, u analizi široko opisanih istraživanja profesora Kvaščeva, izdvaja pristupe i postupke - npr. kognitivni stil osjetljivosti za problem , koji omogućavaju uspješno razvijanje kreativnog mišljenja, kao i pristupe potpuno suprotne stvaralačkom načinu mišljenja - rigidnost ljudskog mišljenja i motivacionu rigidnost.

U osvrtu na Kvaščevljev model stvaralaštva , Amir Pušina ističe, između ostalog, da je "teorijski i empirijski široko i temeljito zasnovan i dokumentiran ", da je i vremenski i konceptualno preteča kasnijih istraživanja stvaralaštva, da se rezultati njegovih istraživanja primjenljivi u razvijanju "stvaralačkog mišljenja i ponašanja u školskom okruženju" i mogu se "promatrati kao ATI (interakcija između osobina i tretmana) istraživanja, te im se, kada je primjena rezultata u školi, treba pristupiti uz dalju didaktičko-metodičku elaboraciju."

Pušina Amir u analizi sadržaja i namjene Investicijske teorije kreativnosti (Sternberg i Lubart, 1991), ističe da se ,u ovoj teoriji , najveća pažnja posvećuje resursima (facetama) stvaralaštva. Autori teorije Sternberg i Lubart navode šest resursa stvaralaštva i to : intelektualne sposobnosti, znanja, stilove mišljenja, ličnost, motivaciju i okruženje. Iz kraćih opisa pobrojanih resursa i odnosa između njih (konfluentnost) uočava se, ne samo njihov značaj, već uzajamna zavisnost između njih : "znanje, ispod kojega je kreativnost teško ostvariva", kvalitet jedne od komponenti može neutralizirati slabost neke druge i sadejstvo dvije komponente može visoko unaprijediti kreativnost. Validacija Investicijske teorije kreativnosti , izvršene primjenom empirijsko neeksperimentalnog, korelacionog psihometrijskog postupka je pokazala da Investicijska teorija kreativnosti zadovoljava naučne kriterije validnosti. Rezultati su utvrđeni u četiri empirijske studije. Pušina šire obrazlaže metodološke postupke i dobijene rezultate istraživanja u cilju : (1) "utvrđivanja korelacije između sudačkih mjera produkt-kreativnosti i resursnih - testovskih prosječnih mjera kreativnosti" kao i odnosa između motivacije i kreativnosti, (2) "utvrđivanja relacija između kreativnosti i sklonosti preuzimanja rizika", (3) utvrđivanje, primjenom novog dvodjelnog testa MAC koji omogućava da se na "jedan konzistentniji i ekonomičniji način obuhvate implicitni (praktični) i eksplicitni (teorijski) okviri procjene kreativnosti" i (4) "dalje testiranje pouzdanosti i validnosti MAC upitnika u evaluaciji koncepcija kreativnosti." U konačnoj ocjeni Investicijske teorije kreativnosti Amir Pušina , tvrdi da se ova teorija može "okarakterizirati kao multi i transdisciplinarna"... kako razvojna ,tako i psihometrijska, stadijsko-komponentna ,kognicijska, problemsko-ekspertna, tipologijska i sistematska. O mogućnosti primjene ove teorije na ispitanicima u našim školama pokazuju i istraživanja profesora Pušine s ciljem utvrđivanja "koji značaj resursima kreativnosti pripisuju iskusni prosvjetni djelatnici." Pušina i naglašava da "Investicijska teorija kreativnosti, prema našem mišljenju , udovoljava kriteriju o teorijskoj specifičnosti i koherentnosti, ali trenutačno više ima više metaforičko -reprezentativni nego dostatno empirijski status.

Pomenute studije nisu u potpunosti dovoljne kako bi temeljem dobijenih rezultata generalno zaključivali o validnosti teorije , ali jesu izuzetno inspirativne , osobito za dalja kros-kulturalna , empirijska validiranja. Dva empirijska istraživanja u BiH koje je izveo Pušina temeljena na Investicijskoj teoriji kreativnosti ukazala su na mogućnost

eksplicitne procjene značaja resursa kreativnosti gdje su dobijeni konzistentni rezultati o motivaciji kao najznačajnije rangiranom resursu za poticanje kreativnosti u školskim uslovima."

Grafički prikazan Runco i Chand (RC) modela kreativnog mišljenja ukazuje na dva nivoa utemeljenosti, na prvom su sadržane komponente za pronalaženje problema, ideacija i evaluacija i na drugom znanje (proceduralno i deklarativno) i motivacija (intrinzička i ekstrinzička). Na kreativno mišljenje deklarativno i proceduralno znanje mogu uticati podsticajno i inhibitorno. Runco i Chand ukazuju na potrebu dugotrajnog sticanja znanja i metodologije radi ostvarivanje bitnih preduvjeta za uspješno pronalaženje problema, ideaciju i evaluaciju. Ukazuju i na važnost proceduralnog znanja (znanja "kako"), eksplicitne instrukcije (npr. upute učenicima kako pronaći originalne ideje) i o potrebi "ugrađivanja" ideacione fleksibilnosti i originalnosti kojim postupkom se značajno umanjuje uticaj "funkcionalne fiksiranosti koju karakterizira rigidni mentalni "set".

Runco i Chand, u širem tretmanu reprezentacijskih i transformacijskih kreacijskih procesa, ukazuju na njihov značaj. Iz naziva prezentiranih reprezentacijskih i transformacijskih procesa (janusijske integracije, kombinacija i rekombinacija kategorija, konstrukcija problema, ideje kao reprezentacije, neverbalne reprezentacije itd.), njihovog šireg opisa i autora, dublje se sagledava njihova i teorijska i aplikativna vrijednost. Pušina analizira i druga značajna pitanja kreativnosti sadržana u ovoj teoriji. U pokazivanju da je kreativnost više od rješavanja problema navodi imena autora koji su mišljenja da je kreativnost više od rješavanja problema i njihove iskaze.

U razradi druge komponente primarnog nivoa kreacijskog mišljenja, u stvari u razradi asocijativne i divergentne ideacije, prezentiraju se rezultati istraživanja u kojima se, primjenom testova asocijacije, posebno Testa udaljenih asocijacija, konstatuje da kreativnost počiva na "udaljenim asocijacijama", da se originalne ideje javljaju nakon očiglednih i da postoje individualne razlike u brzini asociiranja. U pitanju odnosa između divergentnog mišljenja i kreativnosti, postoje razna mišljenja: divergentno mišljenje je isto što i kreativnost, nepovezani su i divergentno mišljenje je samo kognitivna jedinica "koja doprinosi kreativnosti u određenim područjima". Pušina u opisu gledišta Runca i Chanda ističe da oni tvrde da je "komponenta ideacije strukturalno složena, uključujući različite vještine i procese." Između nabrojanih poznatih sastojnika kreativnog procesa, oni ističu da je od ključnog značaja prikladnost, jer kreativne ideje trebaju biti "uklopljene" u određene vrijednosti. Za odgojno-obrazovni rad, za djelotvorno poticanje kreativnosti, opisana saznanja o originalnosti, fluentnosti i fleksibilnosti kao i ideacijskoj fluentnosti, imaju nesumnjivi značaj.

Opisi treće komponente primarnog nivoa kreacijskog mišljenja, prezentacija rezultata istraživanja i mišljenja, ukazuje na značaj spoznaja o evaluaciji i ne samo za teoriju već i za praksu odgojno-obrazovnog rada. I drugi opisi pokazuju koliko se u modelu kreacijskog mišljenja ukazuje na značaj motivacije, posebno intrinzičke, konstrukta ličnosti, kognitivnih stilova, estetskih komponenti.

U osvrtu Pušina opisuje poznatu teoriju: "Jedna od najpopularnijih i najtrajnijih je četiri stadijska teorija Walasa (Walas, 1926, Kvašček 1981), koja, slično kao gestaltističko tumačenje rješavanja problema uvidom, uključuje stadije." Ti stadiji su: preparacija, inkubacija, iluminacija i verifikacija. U konačnim ocjenama Pušina, također,

kaže : "Mislim da u RC modelu treba potcrtati tri vrste interakcije koje obrazlažu Runco i Chand (1995): (1) između rješavanja problema i divergentnog mišljenja gdje ideacija doprinosi generiranju mogućih problema; (2) između pronalaženja problema i intrinzičke motivacije , obzirom da pojedinci samostalno odabrane probleme vide interesantnima same po sebi a ne zbog utjecaja izvana ; (3) između eksplicitne instrukcije (proučavanja) i promjene načina na koji osobe vide i selektiraju ideje, a što je vrlo važno za procese evaluacije i potvrda kako prosudba i strategija (ili proceduralno znanje) međusobno "sarađuju."

U stručnoj literaturi, kako ističe Pušina, Dinamički komponentni model kreativnosti i inovativnosti (Amabile, 1988, Amabile i Pratt, 2016), najviše je citiran. Dvije karakteristike definicije ovog modela - "kreativnost je stvaranje novih i korisnih ideja jedne osobe ili male grupe ljudi koji rade" i da su kreativne ideje temeljni elementi "organizacijske inovativnosti koja se ogleda u uspješnoj implementaciji kreativnih ideja unutar jedne organizacije "- pokazuju da su (1) "zasnovane na pretpostavci da su kreativnost i inovativnost subjektivni konstrukti određeni društvenim, historijskim, vremenskim i prostornim kontekstom" i (2) da su " vrijednosno neutralne."

Detaljni opisi, grafički i tabelarni prikazi šire i dokumentarno ukazuju na suštinska značenja navedenih definicija. Iz opisa je vidljivo da ovaj model sadržava četiri komponente od izrazite važnosti i za individualnu i timsku kreativnost: znanje i vještine u oblasti rada , važna svojstva ličnosti (način mišljenja i način rada), motiviranost zadatkom (intrinzička i sinergijska ekstrinzička motivacija za specifične, posebne zadatke i socijalno okruženje u kojem osoba radi. Amabile naglašava i da se radi o modelu fokusiranom na kreativnost u organizacijama , da se radi u stvari o implementaciji kreativnih ideja u jednoj organizaciji, o dinamičnom ,uzjamnom uticaju psihološkog iskustva i specifičnog socijalnog konteksta . Intrinzička motivacija je od posebnog značaja jer vodi dubljem angažmanu na zadatku i fleksibilnom načinu mišljenja. Kretanje kroz kreativni proces podrazumijeva prikupljanje relevantnih informacija, generiranje ideja, selekciju, vrednovanje i komuniciranje ideja.

Detaljni opisi i drugih vrijednosti Dinamičkog komponentnog modela kreativnosti i inovativnosti sadržane su u preglednim tabelarnim i grafičkim ilustracijama. Pušina vrlo detaljno opisuje i razmatra ne samo psihološke i pedagoške dimenzije ovog modela, već i širu problematiku ljudskog rada i organizacija općenito. Iz rezultata analize opisa sadržaja problematike koja je u žiži proučavanja dinamičkog modela, vidljiva je njegova vrijednost -istraživanja poticajna za razvoj kreacijskog dinamičkog modela , interakcija sistema individualnih i organizacijskih komponenti u dinamičkom kreacijskom modelu, proces individualne kreativnosti, proces organizacijske inovativnosti, dinamički kreacijski model, katalizatori i inhibitori kreativnosti.

Iz detaljnog opisa dinamičkog modela uočava se značaj spoznavanja povezanosti između kreativnosti i smislenosti posla (intrinzička motivacija, jačanje krugova napretka, izjave i akcije organizacijskih lidera , radne orijentacije). Pušina analizira i sadržaj Dinamičkog modela kreativnosti u kome se uočava povezanost između emocija i motivacije i kreativnosti. I iz opće ocjene iskazane u osvrtu, Pušina ističe da je "jedan od najvećih vrijednosti Dinamičkog modela situiranje ljudske kreativnosti u realno (radno) životno okruženje, osobito naglašavanje " oaza sigurnosti " koje uposlenici trebaju , kako bi individualni i organizacijski i kreacijski potencijali došli do izražaja. Ovakvih oaza

sigurnosti danas je sve manje ,pa i obrazovnom sektoru , gdje je duh vremena "autoritarnost -proces -produkt" skoro u potpunosti preuzeo kontrolu i već dobro potisnuo ljudske kreativne potencijale."

Kreacijski proces-"Pravac-A" model sadržava pet faza koje određuju : aktivatori i deaktivatori, sposobnosti, pojačivaci i prigušivaci , apel-privlačenje auditorija i ocjene publike. U prvoj fazi se razmatraju načini i smjerovi djelovanja internalnih ili eksternalnih aktivatora , ustvari osobnih i spoljnih događaja koji promoviraju kreativni rad. U drugoj fazi se analiziraju spoznaje o ljudskoj inteligenciji i ukazuje se na izrazitu važnost Sternbergovog gledišta da definicije kreativnosti sadržavaju dva značenja, o idejama i originalnim i efikasnim produktima Sternberg, takode, u svojoj Triarhičkoj teorije ističe da uspješna inteligencija ukazuje na njena tri konstituenta -kreativnost, analitičnost i praktičnost. Svojstvo kreativnosti je originalnost, analitičnost i kvalitet ili ispravnost i praktična efikasnost. U jasnijem tumačenju efikasnosti (učinkovitosti, korisnosti) Sternberg govori i o elementu kvalitet. Očito je da kvalitet pojašnjava efikasnost pogotovo kada se, kako misli Pušina , podrazumijeva i u etičkom smislu. Ove spoznaje su utkane u definiciji (Beghetto,2018) u kojoj je naznačeno da je kreativnost interakcija između sposobnosti, procesa i sredine "putem kojega pojedinac ili grupa stvara zamjetan proizvod koji je i nov i koristan, definirano društvenim kontekstom". Sternberg smatra da se treća faza, faza - pojačivači i prigušivači, karakterizira stavovima opiranja, prkošenja svijetu, društvu, grupi kao i prkošenja samome sebi i duhu vremena. Kreator apelira na auditorij kako bi njegove ideje bile prosuđene kao kreativne. Auditorij djeluje kao arbitar o kreativnim idejama -produktima. Razmatranje opiranja svijetu kao kreativan čin Pušina ilustrira ne samo navođenjem imena velikih naučnika i umjetnika (Galileo, Kafka, Pasteur i drugi) već i opiranje dogmatskim političkim strukturama vladavine i kritičkim odnosima prema konformizmu. Očito je, kako Pušina tvrdi, da "kreativne osobe ne podliježu pritisku " gomile "i spremne su i sposobne ustrajavati i dugi vremenski period braneći vlastite kreativne ideje bez obzira na cijenu." Za razliku od opiranja prema svijetu, Sternberg smatra da je opiranje prema sebi veći izazov kreativnosti. U opisu raznovrsnih vidova opiranja prema samome sebi, Pušina navodi mišljenja poznatih istraživača stvaralaštva (Sternberg, Grigorenko, Guliford, Simonton) i ukazuje na razloge opiranja prema novinama, prema istraživanju u traženju boljih rješenja za određene situacije ili okolnosti. Razlozi su , ističe Pušina, i "emocionalni i motivacijski i kognitivni, strah i neizvjesnost, pomanjkanje (osobito) internalnih aktivatora, pomanjkanje fleksibilnosti u mišljenju i otvorenosti za nova iskustva."

U četvrtoj fazi, apel na auditorij i petoj fazi, ocjene publike, ukazuje se na značaj umješnog plasiranja kreativnih ideja , razumijevanja timskog rada i ostvarivanje apela usmjerenjem na ciljanu grupu. Ocjenjivanje kreativnosti produkata podrazumijeva poznavanje historijskih , vremenskih, kulturalnih, geografskih i drugih područja. Razmatraju se i pitanja ocjenjivanja naučnih ostvarenja gdje se , takode, uočavaju različiti kriteriji ocjenjivanja vrijednosti naučnih ostvarenja gdje je za neke npr. "laboratorijsko-eksperimentalni pristup sine qua non kakvog naučnog saznanja , do etike u pisanju i objavljivanju gdje npr. objavljivati (brzo) u "predatorskim" časopisima praktičnije nego čekati godinu ili više kako bi se objavilo u eminentnim publikacijama."

Prezentirani dijelovi sadržaja i načina njegovog tretmana , opisani i ilustrirani tabelama i grafikonima u knjizi Amira Pušine govore o naučnoj utemeljenosti, širokoj

obuhvaćenosti problematike i praktičnoj primjenljivosti stvaralaštva, posebno u odgojno-obrazovnim procesima. Sadržaji i načini njihovog interpretiranja takođe pokazuju da su u knjizi psihologijski modeli kreativnosti pregledno predstavljeni kao rezultati autorove znalačke kritičke analize ranijih i savremenih teorijskih i empirijskih istraživanja bitnih psiholoških i pedagoških dimenzija stvaralaštva. Od analize opisanih aspekata kreativnosti, u stvari iz ishoda razmatranja šta je ljudska kreativnost i pregleda raznovrsnih pristupa definiranju pojma kreativnost do specifičnog tretmana stvaralaštva opisanog u svakom od pet psihologijskih modela kreativnosti, sagledava se koliko je kreativnost složen i višedimenzionalni naučni, obrazovni i društveno izazovan i imperativan problem.

15. PUŠINA, Amir. *Navođenje na kreativnost : psihologijski fundamenti*. Sarajevo: Filozofski fakultet, 2020. 136 str., ilustr. ISBN 978-9958-625-85-5. http://www.ff-eizdavastvo.ba/Books/NAVODJENJE-NA-KREATIVNOST_PSIHOLOGIJSKI-FUNDAMENTI.pdf. [COBISS.BH-ID 38592518]

Rezime

U svakome od šest dijelova knjige NAVOĐENJE NA KREATIVNOST: PSIHOLOGIJSKI FUNDAMENTI“, kandidat ukazuje kako je ljudska kreativnost danas, više nego ikada, imperativ ljudskog rasta i razvoja. Logički zaokružene i poredane tematske cjeline, uz brojne primjere i fusnote kazuju kako je psihologijski fundirano sistemasko razvijanje kreativnosti izazov i današnjoj školi, nominalno usmjerenoj na učenika, suštinski ka političko-obrazovnoj paradigmi globalizacije – tržišne operabilnosti i egzekutivnosti. Tekst je upotpunjen odgovarajućim tabelama i slikama, pažljivo odabranom literaturom i indeksom autora. Prema našem mišljenju, djelo je koncipirano kao udžbenik za studente nastavnčkih studija i studija psihologije i pedagogije. Pored toga, ovo djelo može imati i širu namjenu, obzirom na raznolike odgojno-obrazovne potrebe učećeg društva današnjice. Vidljivo je, dakle, da je Amir Pušina napisao knjigu-udžbenik (uz odlike i izuzetno praktičnog priručnika) nakon temeljitog uvida u stanje psihologije stvaralaštva, osobito potrebe da na jedan integrirajući način poticanje kreativnosti u školi kurikularno i izvedbeno sistematski zaživi. Veliki je broj projekata putem kojih se „implementira“ poticanje kreativnosti u školi. Pitanje je na kojim teorijskim osnovama, bez kojih nema pravoga puta kreativnosti, počivaju takva „kreativna pedagogija“. Stoga se nakon pažljive teorijske i empirijske analize autor u prvom dijelu knjige opredjeljuje za prominentne psihologijske teorije i modele izdvajajući njihovu srž, konceptualno i generativno, uključujući Komponentnu teoriju kreativnosti (Componential Theory of Creativity, Amabile & Pillemer, 2012) i njenu inoviranu verziju (Amabile i Pratt, 2016, Amabile, 2018); Investicijsku teoriju kreativnosti (Investment Theory of Creativity; Sternberg i Lubart, 1991; Lubart i Sternberg, 1995; Zhang i Sternberg, 2011) te Četiri-C model kreativnosti (Kaufman & Beghetto, 2009); Teoriju o kreativnom razvoju talenta (Theory on creative talent development; Piirto, 2000, 2010, 2011); Propulzijsku teoriju kreativnih doprinosa (Propulsion Theory of Creative Contributions; Sternberg, Kaufman, & Pretz, 2002); Teoriju višestrukih inteligencija (Theory - of multiple intelligences, Gardner, 1983);

Teoriju uspješne inteligencije (Theory of Successful Intelligence, Sternberg, 1985, 1999, 2000); Trosložni model intelektualnih stilova (Threefold model of Intellectual Styles, Zhang i Sternberg, 2005); WICS model (Wisdom, Intelligence, Creativity, Synthesized; Sternberg, Jarvin, Grigorenko, 2009). Nakon toga autor prikazuje niz relevantnih dokumenata – kako kaže, izjava o kreativnosti - Partnerstvo za učenje u 21. stoljeću (The Partnership for 21st Century Learning - P21); Internacionalno društvo za tehnologiju u obrazovanju (The International Society for Technology in Education - ISTE); Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje - evropski referentni okvir (Key competences for lifelong learning - OECD, 2019) te PISA 2021 okvir kreativnog mišljenja (treći nacrt) – (PISA 2021 Creative Thinking Framework- third draft).

U drugom dijelu knjige, oslanjajući se na pomenute teorije i relevantne dokumente, autor raspravlja o odnosu “pedagogije propisanog, kurikularnog” poučavanja i “pedagogiji integrirane kreativnosti”, prezentirajući u trećem dijelu moguću “pomirbu” ova dva koncepta, (praktično) poučavanjem vođenom improvizacijom, naglašavajući kako bi poučavanje kreativnosti trebalo biti kurikularno integrirano u poučavanje svim poljima, područjima i predmetima, a ne promatrano kao “privjesak” poučavanju nekom predmetu, za koji se veoma često “troši” vrijeme, i to obično na kraju nastavnog sata. “Kreativnom znanju vodi, prema Sawyeru (2019), na istraživačkim temeljima zasnovana pedagogija (didaktika, metodike, A.P.) koju on naziva vođenom improvizacijom. Improvizaciju opisuje kao poučavanje u kojem učitelji omogućuju slobodu u kojoj će učenici istraživati i kreirati vlastito razumijevanje sadržaja/fenomena koje istražuju. Naglasak je, dakle, na *konstruktivistički utemeljenom učenju kroz istraživanje i igru* često osporavanom zbog ignoriranja standarda, kurikularnih ciljeva i ocjenjivanja, svojstvenih atlantskoj tradiciji kurikuluma i instrukcije i oprečnoj kontinentalno-evropskoj tradiciji nastavnog plana i programa i didaktike, u krajnjoj konsekvenci - *humanističkom obrazovanju*. Svjestan činjenice da kreativno obrazovanje često ima konotaciju slobodnog istraživanja i izražavanja, Sawyer (2019) naglašava kako se kreativnost može poticati i kreativno znanje efikasno učiti u uslovima zadatih granica i strukturiranosti. To znači da improvizacijska konstrukcija znanja mora biti vođena tako da učenje studenata usmjerava ka važnim *kreacijski* usmjerenim kurikularnim ciljevima i ishodima poučavanja.”(str.49) Ovdje trebaju spremni i sposobni učitelji koji će kreacijski poučavati imajući na umu, npr. može li se “razdvojiti” kreativno poučavanje od poučavanja o kreativnosti i poučavanja kreativnosti? Takvi učitelji upravljace procesom pouka/učenje i uz primjenu velikog broja strategija i taktika kreativnosti koje autor skoro operacionalno prikazuje. U četvrtom dijelu knjige dat je veći broj ilustrativnih primjera poticanja učeničke kreativnosti (poučavanje kreativnom pisanju, otvorenosti duha, triarhičko poučavanje, poučavanje putem integrirane mudrosti) uz prijedlog vlastitog modela paralelnog poticanja kreativnosti kojega autor naziva interesantnim imenom “Tikva”: “Akronim PMPK „pozvao je“ umetanje tri slova, otuda ‘engleski’ naziv modela PuMPKin-Tikva. Tikva me asocirala i na školske „tikvane“, izraz koji je u moje školsko (davno) doba bio omiljen kod pojedinih učitelja. Kako god zvučalo, Tikva bi mogla pomoći da izraz „tikvan“ poprimi sasvim drugo značenje. Tikva je, opet, i kao povrće, i kao prirodni model, strukturom i sadržajem izuetno osebujna, pregnantna, idejno ‘bujičava’.”(str.92) Model koji predlaže autor je, prema njegovom mišljenju, jedan od mogućih pristupa u jačanju funkcionalne pismenosti i učitelja i učenika u procesu

školskog učenja. Zašto? Pojam „paralelno“ odnosi se na simultano i(ili) konsekutivno komuniciranje/ operiranje i učenika i nastavnika nastavnim sadržajima od kojih je prvi sadržaj zadani (kurikularni) a drugi otvoreni i nije striktno uslovljen domenom poučavanja. Otvoreni sadržaj ima kontekstualnu stvaralačku ulogu ideacije, *šire i dublje problemske kognitivne elaboracije*, transfera, afektivno-motivacijskog pobuđivanja i mnemonika, „događaja“ u razredu. Traganje nastavnika za otvorenim sadržajima i njihovo (ne) tematsko, novo-isčitavanje uvjet je lociranja zadanog sadržaja u(z) neobičan, izazovan kontekst.” (str.92) Naravno, model koji predlaže autor trebalo bi projektno/sistematski testirati u praksi. U petom dijelu knjige autor raspravlja izuzetno značajna pitanja o preprekama kreativnosti u (nastavnoj) praksi, osobito mitove i miskonceptije o kreativnosti (npr. kreativnost je osobina koju neko ima ili nema, nije razvojni fenomen, misteriozna je, ekscentrična itd.) i mentalne barijere kreativnosti i kod učenika i kod nastavnika (znanje, samopovjerenje, mašta). U šestom dijelu, zaključnim razmatranjima, prof. Pušina sažima problematiku sistematskog poticanja(poučavanja) kreativnosti u školi kroz raspravu o značaju razvoja kreativnosti generativnih predmetnih kurikuluma, kreativskom usavršavanju profesionalaca u području odgoja i obrazovanja, osobito učitelja/ica te monitoringu i vrednovanju koji svaki projekat/proces, tako i sistemsko i sistematsko poticanje kreativnosti u školi, traži.

Autor je uravnoteženo, analitički, kreativno i praktično ukazao na veliki značaj i psihologije i pedagogije na polju ljudske kreativnosti. Jasno je kako psihologija ne može bez, npr. didaktike, niti pedagogija bez saznanja o tome kako, npr. funkcionira ljudska svijest tokom ideacije. Poučavanje je modelom koji autor predlaže interdisciplinarno i transdisciplinarno situirano u jedan specifičan kontekst „dvojne svijesti/okružja“, toliko prirodan u bilo kojoj ljudskoj djelatnosti, pa i u poučavanju, i koje ovdje rezultira kreativnim, dubokim znanjem.

Jedna od karakteristika pristupa proučavanju ljudske kreativnosti autora je i „novočitavanje“ prošlosti, ili skretanje pažnje na historijski kontekst, razvoj i dostignuća u polju psihologije ljudske kreativnosti, npr. istraživanja Kvašćeva, koja pominje i u svojim ranijim radovima. Odmjereno su uključeni i tradicionalni i savremeni trendovi u istraživanju ljudske kreativnosti, mada dominantno oni iz zapadne kulturno-obrazovne perspektive. Bilo bi dobro vidjeti šta o tome ima kazati i „istok“. Time bi se još sistematičnije pristupilo interkulturalno, inter i trans-disciplinarno, historijski i futurološki, fenomenu ljudske kreativnosti i njenome poticanju, kako u školi, tako i obitelji.

Naprijed prezentirane činjenice sadržane u knjizi „*Navođenje na kreativnost: psihologijski fundamenti*“ dr. Amira Pušine uvjerljivo govore o njenoj teorijskoj i aplikativnoj vrijednosti. Autor studiozno analizira znanstvene spoznaje o utemeljenosti kreativnosti i procese integrirane kreativnosti. On takođe naglašava potrebu proučavanja, poticanja i ukazuje na prepreke razvijanja kreativnosti u procesima učenja.

O vrijednosti knjige govori i priladenost autorovog stila pisanja savremenim psihološkim i pedagoškim zahtjevima ostvarivanja stvaralačkog pristupa u obrazovanju i odgoju učenika. Autor, zapravo, ne samo prezentiranjem i interpretacijom savremenih teorija i modela kreativnosti, već i svojim stilom pisanja pokazuje da nije sklon potpunoj izvjesnosti i strukturi, i da je dostatno uravnotežio mogućnost učenja gradiva i razmišljanja o gradivu, što doprinosi kako deklarativnom, tako i proceduralnom,

kreativnom i praktičnom znanju, te daljoj motiviranosti i sposobnostima studiranja psihologije ljudske kreativnosti i njene primjene u školi/razredu. Navođenje na kreativnost, konkretnije kreacijsko poučavanje, prema autoru knjige brana je i odgovor pojavi *robotizacije i plitkog znanja pojedinca* i društva.

2.06 Rječnik, enciklopedija, leksikon, priručnik, atlas, geografska karta

16. FEDEN, Preston D., MERLINO, Joseph F., OSWALD, Michele, HUSREMOVIĆ, Dženana (saradnik na istraživanju), KASUMAGIĆ-KAFEDŽIĆ, Larisa (saradnik na istraživanju), ZEČEVIĆ, Ivana (saradnik na istraživanju), PUŠINA, Amir (saradnik na istraživanju). *Priručnik za univerzitetske profesore*. Sarajevo: Save the Children International, cop. 2018. 61 str., ilustr. ISBN 978-9926-462-25-3.
<http://enablebih.org/wp-content/uploads/2019/03/Prirucnik-bos.pdf>. [COBISS.BH-ID 10957337]

Zaključna ocjena o objavljenim radovima u periodu od posljednjeg izbora

Radovi kandidata Amira Pušine, četiri izvorna i pet preglednih (od toga tri u koautorstvu gdje je prvi autor) objavljeni u domaćim i inostranim časopisima i zbornicima referiranih u CEEOL i EBSCO bazama podataka, te dvije naučne monografije, teorijski i empirijski tematikom obuhvataju izuzetno značajna područja Psihologije i osobito Pedagoške psihologije kao primijenjene psihologijske naučne discipline. Ovdje su naročito važne dvije naučne monografije („Ljudska kreativnost: psihologijski modeli” i „Navođenje na kreativnost: psihologijski fundamenti”) u kojima se kandidat bavi pitanjima susretanja psihologije ličnosti i psihologije ljudskih sposobnosti kroz prizmu integrirajućih psihologijskih konstrukata kao što su konstrukti stilova mišljenja i učenja, te najnovijih integrirajućih i generirajućih modela intelektualnih stilova i ljudske kreativnosti. Amir Pušina se permanentno bavi pitanjima zasnovanosti procesa učenja/poučavanja/nastave na empirijski egzaktnim pokazateljima/procjeni ljudske psihološke raznolikosti i poticanja kreativnijeg pristupa nastavi svih nivoa, osobito univerzitetskoj nastavi gdje kao nastavnik i sam dugogodišnjim iskustvom pripada. Svojim radovima ukazuje na kreativne potencijale mladih u Bosni i Hercegovini te potrebu sistemskog i sistematskog njegovanja „škole kreativnosti” kao učeće zajednice koja misijom i izvedbom integrira i potiče kreacijske potencijale svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa kako u školskom okružju, tako i životu uopće.

3. Nastavno - pedagoški rad

Amir Pušina, ima dugogodišnje univerzitetsko nastavno – pedagoško iskustvo, od čega 14 godina u saradničkom i 11 godina u nastavničkom zvanju. Nastavu je izvodio i izvodi na dodiplomskom, diplomskom i doktoralnom studiju Odsjeka za pedagogiju na predmetima *Opća psihologija 1 i 2*, *Pedagoška psihologija 1,2,3 i 4*, i diplomskom studiju Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu na predmetu *Edukacijska psihologija*. Nastavu je izvodio i na drugim univerzitetima/predmetima, kako je to

prethodno tabelarno prezentirano. Posebno se zalaže za primjenu teorijski utemeljenih i empirijski validiranih psihologijskih prisupa i modela o ljudskoj kreativnosti i intelektualnim stilovima kao ključnih pretpostavki u individualiziranju procesa učenje/poduka i osobito usmjereno poticanju kreativnosti svih učesnika nastavnog procesa. Dugogodišnje saradničko iskustvo na predmetima *Didaktika* i *Metodika nastavnog rada* svakako dodatno utječe na kreativnost i posvećenost kandidata u pripremanju, planiranju, organiziranju, realiziranju i vrednovanju nastavnog rada. Predanost i posvećenost dr. Amira Pušine prepoznata je od strane studenata koji su u više navrata veoma visoko ocijenili njegove nastavničke kompetencije. Potvrda tomu je i mentorstvo kod ukupno 34 kandidata za izradu završnih diplomski radnji (15 od izbora u posljednje zvanje), od kojih 10 na Odsjeku za psihologiju i 24 na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, te jedne doktorandice na International Burch University u Sarajevu, detaljno prikazano donjom tabelom.

MENTORSTVO	
Magistrandi - drugi ciklus studija	
Datum	2019.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Magdalena Rajković, Stavovi studenata Pedagogije o profesiji pedagoga
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2019.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Tanja Križnjak, Spolne razlike i školska postignuća učenika srednje škole
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2017.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Dženita Brica, Sposobnosti i profesionalna interesovanja učenika kao faktori odabira srednje škole
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2016.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Merisa Imamović, Povezanost intelektualnih stilova i profesionalnih interesa učenika osnovne škole
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje

Datum	2016.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Sumeja Bašić, Profil samoreguliranog učenja učenika devetih razreda osnovne škole
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2016.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Elma Čajo, Unutrašnja motivacija kao prediktor školskog uspjeha
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2016.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Emina Alajbegović, Zastupljenost indikatora Gardnerove teorije multiplih inteligencija u dnevnim temama vrtića
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2015.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Vildana Bender, Kreativnost nastavnika osnovne škole
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2015.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Minela Križanović, Okruženje za učenje kao izvor motivacije kod učenika
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2015.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Mersiha Alukić, Povezanost emocionalne inteligencije i školskog uspjeha učenika osnovne škole
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2015.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Aida Avdagić, Povezanost obiteljskih odgojnih stilova i motivacije učenika srednje škole
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje

Datum	2015.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Sabina Fočo, Povezanost stilova mišljenja sa uspjehom učenika
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2015.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Medina Mehović, Profil potreba tradicionalnog zanatlije promatran kroz Alderferov model motivacije
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2015.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Sanida Hasanbegović, Sličnosti i razlike u motivaciji studenata fakulteta tehničkih i društvenih nauka
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2015.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Naida Šećerović, Stilovi mišljenja učenika srednje škole
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2014.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Amira Kadrispahić, Povezanost motivacije i školskog uspjeha učenika srednje škole
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2014.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Asim Delibašić, Atribucijska teorija motivacije u obiteljskim odgojnim stilovima
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2014.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Merdina Mostarlić, Nasilje nad djecom osnovnoškolske dobi
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za psihologiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje

Datum	2013.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Senita Malkić, Uzroci školske nediscipline
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za psihologiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2013.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Arijana Covo, Samoregulirano učenje kao prediktor akademskog postignuća
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2013.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Adijana Tutun, Motivacijski profil studenata I i II klusa studija
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2013.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Džemila Aldžić, Strategije samostalnog učenja učenika srednje škole
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2013.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Mirza Muratspahić, Povezanost dobi i radnog iskustva sa burnout sindromom kod nastavnika osnovnih škola kantona Sarajevo
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za psihologiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2013.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Erol Barina, Odrednice profesionalnog sagorijevanja kod nastavnika osnovne škole
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za psihologiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2012.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Alma Hebilović, Poučavanje učenika sa posebnim potrebama
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za psihologiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2012.

Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Senada Aljović, Kognitivni stiovi u poučavanju i učenju
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za psihologiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2012.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Nađa Čilić, Strah od školskih ispita i anksioznost
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za psihologiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2012.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Mirsada Merdžanić, Samoefikasnost, strah od matematike i školsko postignuće
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za psihologiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2012.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Lejla Čavkić, Metode i oblici rada u nastavi
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za psihologiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2012.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Elvira Redžić, Strahovi učenika srednje škole
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2011.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Lucija Ledić, Nastavnik kao stvaralac pozitivne društveno-emocion.klime u razredu
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za psihologiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2011.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Dedović Lejla, Motivacija studenata kroz prizmu Maslowljeve teorije motivacije
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2011.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Samra Mujanović, Vrste motivacije za učenje i pristup učenju studenata I i IV godine

Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Datum	2011.
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	Alisa Garibović, Racionalna organizacija samostalnog učenja
Fakultet	Filozofski fakultet u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje
Doktorandi - treći ciklus studija	
Datum	18. 10. 2018. (odbranjena disertacija)
Detalji (ime kandidata, naziv teme)	OSMANOVIĆ, Amina. The relationship between critical thinking skills and academic achievement of foreign language learners in tertiary education : Ph.D. dissertation. Sarajevo: [A. Osmanović], 2018. ii, xiii, 182 lista, tabele, graf. prikazi, ilustr.
Fakultet	Internacionalni Burč Univerzitet, Fakultet za edukaciju i humanističke nauke
Vrsta mentorstva	Istraživačko i edukacijsko mentoriranje

Nastavno - pedagoški rad kandidata karakterizira i sudjelovanje u brojnim stručnim i naučno-istraživačkim projektima, tabelarno prikazano u narednom odjeljku o saradnji sa stručnim i naučnim institucijama.

4. Saradnja sa stručnim i naučnim institucijama do izbora u posljednje zvanje

Saradnja sa stručnim i naučnim institucijama do izbora u posljednje zvanje

	PROJEKTI
Datum	2013.
Naziv projekta, nosilac	Obilježavanje 50-godišnjice osnivanja Odsjeka za pedagogiju, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu i Odsjek za pedagogiju.
Opis angažmana	Član programskog odbora, recenzent naučno-stručnih radova
Datum	2011.
Naziv projekta, nosilac	Rekonceptualizacija izobrazbe nastavnika u svjetlu novih odrednica cjeloživotnog učenja: pilot studija za unaprjeđenje praktičnog odgojno-obrazovnog rada u školi, Fond otvoreno društvo Bosne i Hercegovine
Opis angažmana	član projektnog tima: koordinator projekta, član ekspertnih timova i realizator dijela nastavnog i evaluacijskog procesa
Datum	2010.
Naziv projekta, nosilac	Projekat teoretske obuke za SOS majke, SOS dječje selo u Bosni i Hercegovini
Opis angažmana	Član tima za izradu, koordinaciju i realizaciju dijela edukacijskog programa

Datum	2007.
Naziv projekta, nosilac	Kako razvijati svijest o okolišu (koautor), EU CARDS, Sarajevo
Opis angažmana	Saradnik na izradi Priručnika za nastavnike
Datum	2007.
Naziv projekta, nosilac	XIII svjetski kongres o komparativnom obrazovanju (WCCES-World Council of Comparative Education Societies)
Opis angažmana	Član tima za pregled i klasifikaciju naučnih i stručnih radova
Datum	2006.
Naziv projekta, nosilac	Projekat informatičke izobrazbe saradnika Univerziteta u Sarajevu: How to create and update a web site: toward Bologna process. American Councils for International Education
Opis angažmana	Lider projekta i izvođač teoretske i praktične nastave.
Datum	2001 - 2003.
Naziv projekta, nosilac	TEPD (Teacher Education and Professional Development Programme) - program profesionalnog osposobljavanja učitelja, zajednički projekat Finske i Bosne i Hercegovine realiziran u saradnji univerziteta iz Sarajeva i Joensuu kroz dvije komponente: magistarski studij Individualizacija i inkluzija u obrazovanju i osposobljavanje učitelja i nastavnika za inkluziju i individualizaciju (B i H – Sarajevo, Bihać, Finska – Joensuu, Helsinki, Turku)
Opis angažmana	Sekretar BiH tima i koordinator u dijelu edukacijskog programa

Saradnja sa stručnim i naučnim institucijama u periodu od posljednjeg izbora

	PROJEKTI
Datum	29.11.2019.
Naziv projekta, nosilac	Permanentno obrazovanje muzičkih/glazbenih i baletnih pedagoga u FBiH, Udruženje muzičkih/glazbenih i baletnih pedagoga u FBiH, Aktiv nastavnika/ca solfeggia FBiH
Opis angažmana	Pozvani predavač na temu „Izazovi poticanju praktičnog mišljenja u nastavi“
Datum	08.11.2019.
Naziv projekta, nosilac	Visoko obrazovanje u multietničkim društvima: iskustvo Barzinji projekta, okrugli sto, Barzinji projekat, Univerzitet u Sarajevu
Opis angažmana	Učesnik
Datum	13.06.2019.
Naziv projekta, nosilac	Promocija upisa studenata, okrugli sto „Tranzicija iz srednjeg u visoko obrazovanje“, Univerzitet u Sarajevu

Opis angažmana	Pozvani predavač na temu „Učenje kao kreativni proces: neki internalni i eksternalni faktori“
Datum	16.01.2019.
Naziv projekta, nosilac	Permanentno stručno usavršavanje pedagoga i nastavnika Kantona Sarajevo
Opis angažmana	Pozvani predavač na temu „Izazovi poticanju praktičnog mišljenja u nastavi“, Ministarstvo obrazovanja i nauke Kantona Sarajevo
Datum	2018.
Naziv projekta, nosilac	Obilježavanje 55-godišnjice Odsjeka za pedagogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, Odsjek za pedagogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu
Opis angažmana	Član znanstvenog odbora, recenzent
Datum	2018.
Naziv projekta, nosilac	ENABLE-BiH, Priručnik za univerzitetske profesore, Save the Children International
Opis angažmana	Saradnik na izradi priručnika
Datum	2018.
Naziv projekta, nosilac	ENABLE-BiH, Standard kvalifikacije za pedagoško – psihološko – didaktičko – metodičko obrazovanje nastavnika na univerzitetima u Bosni i Hercegovini, Save the Children International
Opis angažmana	Član radne grupe za izradu Standarda PPDM
Datum	2018.
Naziv projekta, nosilac	ENABLE-BiH, Smjernice za izradu Standarda kvalifikacije za pedagoško – psihološko – didaktičko – metodičko obrazovanje nastavnika na univerzitetima u Bosni i Hercegovini, Save the Children International
Opis angažmana	Član radne grupe za izradu Smjernica standarda PPDM
Datum	10.06.2017.
Naziv projekta, nosilac	Permanentno stručno usavršavanje pedagoga i nastavnika Kantona Sarajevo, Ministarstvo obrazovanja i nauke Kantona Sarajevo
Opis angažmana	Pozvani predavač na temu „Poticanje kreativnosti“
Datum	04-06.07. i 20 - 22.09.2017.
Naziv projekta, nosilac	ENABLE-BiH, Save the Children International
Opis angažmana	Član radne grupe za PPDM (pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičko obrazovanje budućih nastavnika na univerzitetima u Bosni i Hercegovini
Datum	2017 - 2019.

Naziv projekta, nosilac	Intelektualni stilovi i školsko postignuće, KŠC „Sveti Josip“, Sarajevo
Opis angažmana	Glavni istraživač
Datum	27.05.2015
Naziv projekta, nosilac	Kako ne odustajati već istrajati-bolonjski proces iz perspektive nastavnika i saradnika, simpozij, Centar NIRSA Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu
Opis angažmana	Član organizacionog odbora, izlagač na temu „Bolonjski proces - izazov kreativnosti“

Vidljivo je, dakle, kako je Amir Pušina u dosadašnjem radu ostvario saradnju s univerzitetima i fakultetima u Bosni i Hercegovini i inostranstvu te drugim odgojno-obrazovnim institucijama i ustanovama kroz različite oblike: stručno usavršavanje, izvođenje nastave, učešće u komisijama za izradu i odbranu master, magistarskih i doktorskih radnji, učešće u naučno-istraživačkim projektima i drugo. Ovdje naročito ističemo saradnju sa Muzičkom akademijom u Sarajevu, Academic World Education and Research Center, World Council of Comparative Education Societies, University of Alberta, , Nordic Forum for Mediation and Conflict Management, American Councils for International Education, Florida International University, PACE Center - Yale University, Ministarstvo obrazovanja Federacije BiH i Finske, Univerzitet u Pitsburgu, SOS dječje selo u Bosni i Hercegovini, American Psychological Association. Kada se govori o periodu od izbora u posljednje zvanje, ovdje naročito ističemo saradnju s Akademijom nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine u svojstvu člana Odbora za pedagoške nauke, osobito na pitanjima pedagoškog obrazovanja nastavnika; Shenmo Education Inc. iz Narodne Republike Kine na poticanju kreativnosti učenika putem programa mentalne matematike i međunarodnom organizacijom Save the Children International gdje je kandidat u okviru ENABLE BiH projekta bio angažiran na izradi Standarda kvalifikacije za pedagoško – psihološko – didaktičko – metodičko obrazovanje nastavnika na univerzitetima u Bosni i Hercegovini, izradi Smjernica za izradu Standarda kvalifikacije za pedagoško – psihološko – didaktičko – metodičko obrazovanje nastavnika na univerzitetima u Bosni i Hercegovini, te kao saradnik na pisanju poglavlja u Priručniku za univerzitetske nastavnike.

PRIJEDLOG S OBRAZLOŽENJEM

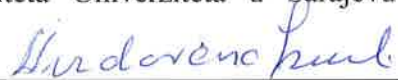
Nakon što je pažljivo proučila dokumentaciju te ostvarila uvid u cjelokupnu nastavnu i naučnu djelatnost kandidata dr. Amira Pušine, Komisija predlaže Vijeću Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu da prihvati ovaj Izvještaj i izabere dr. psiholoških nauka Amira Pušinu, u zvanje **REDOVNI PROFESOR** za PODRUČJE (OBLAST): *DRUŠTVENE NAUKE*, POLJE: *ODGOJNE NAUKE*, GRANA: *PEDAGOŠKA PSIHOLOGIJA* (predmeti: *Pedagoška psihologija 1, 2, 3 i 4*), i PODRUČJE (OBLAST): *DRUŠTVENE NAUKE*, POLJE: *PSIHOLOGIJA*, GRANA: *OPĆA PSIHOLOGIJA* (predmeti: *Opća psihologija 1 i 2*) na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu.

Dr.sc. Amir Pušina diplomirao je na Odsjeku za pedagogiju i psihologiju, te magistrirao i doktorirao na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu. I u magistarskom i u doktorskom radu, Amir Pušina obrađuje područja za koja se bira. Popis i sadržaj radova pokazuje da je riječ o kandidatu koji na sistematski, naučno i metodološki utemeljen način proučava i istražuje individualno i društveno veoma važne

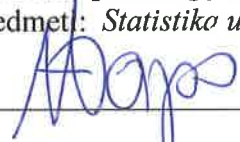
psihologijske grane - opću psihologiju i pedagošku psihologiju. Od ukupno 32, od kojih je devet radova i dvije naučne monografije objavljeno nakon izbora u zvanje vanrednog profesora, dr.sc. Amir Pušina teorijski i empirijski istražuje izuzetno relevantna pitanja - pretpostavke individualizacije u odgojno-obrazovnom procesu: odnos ljudskih sposobnosti (inteligencije) i ličnosti kroz prizme savremenih psihologijskih pristupa, teorija i modela, s posebnim naglaskom na sistemsko i sistematsko poticanje i razvijanje kreativnosti u školskom okruženju - procesima učenja i poučavanja. Također, nastavno-pedagoški rad i saradnja sa institucijama relevantnim za stručni, naučni i profesionalni razvoj i usavršavanje ukazuju da je dr. Amir Pušina kandidat koji je posvećen profesiji univerzitetskog nastavnika na jedan iznimno motiviran i kreativan način.

KOMISIJA:

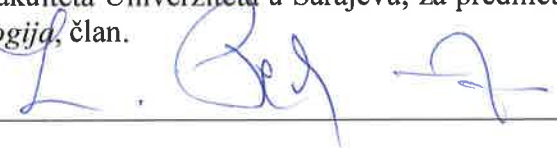
1. DR. ISMET DIZDAREVIĆ, doktor psiholoških nauka, profesor emeritus Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu na predmetu *Opća psihologija II*, predsjednik,

_____

2. DR. NERMIN ĐAPO, doktor psiholoških nauka, redovni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, na naučnim oblastima *kognitivna psihologija* (predmeti: *Kognitivna psihologija 1 i 2, IP Psihologija nadarenosti*), *psihološka metodologija* (predmeti: *Statistika u psihologiji 1 i 2*), član,

_____

3. DDR. LIDIJA PEHAR, doktor pedagoških i doktor psiholoških nauka, redovni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, za predmete *Predškolska pedagogija* i *Specijalna pedagogija*, član.

_____

